

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีเมืองพัทยา" ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การเมืองเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศ
 - 1.1 ประชาธิปไตยกระแสหลักกับความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย
 - 1.2 บทวิพากษ์ของทฤษฎีสตรีนิยมต่อประชาธิปไตยกระแสหลัก
2. การเมืองเรื่องการกระจายอำนาจส่วนท้องถิ่น
 - 2.1 การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - 2.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 - 2.3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี
3. การเมืองว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ
 - 3.1 พัฒนาการการปกครองรูปแบบพิเศษเมืองพัทยา
 - 3.2 ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา
 - 3.4 กลยุทธ์การพัฒนาสตรีอย่างมีส่วนร่วมทางการเมือง
4. การพัฒนาเมืองพัทยามาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเมืองเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศ

ประชาธิปไตยกระแสหลักกับความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย

หลักการสำคัญของการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิด / ทฤษฎีเสรีนิยม เสรีนิยมเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 17 และ 18 ซึ่งต้องการจำกัดสิทธิของกษัตริย์และบรรดาขุนนางและเรียกร้องให้มีสิทธิในการเป็นพลเมือง สิทธิในการเลือกตั้ง สิทธิในการถือครองทรัพย์สิน การเรียกร้องนี้นำไปสู่ในการเรียกร้องสิทธิที่เท่าเทียมกัน

ของ (วารุณี ภูริสินสินธิ์, 2545, น. 23) หลักการสำคัญของแนวคิดเสรีนิยม ได้แก่หลักเสรีภาพของปัจเจกบุคคล หลักความเสมอภาคระหว่างปัจเจกบุคคล หลักความเสมอภาคที่เป็นรูปธรรม หมายถึงหลักความเสมอภาคของบุคคลตามกฎหมาย (Equality before the Law) และหลักที่บุคคลจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน (Equal Protection of The Law)

อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษาความเป็นมาทางประวัติศาสตร์แล้วสรุปได้ว่า กว่าที่บุคคลทุกคนจะเสมอภาคกันตามกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ก็ต้องมีการดิ้นรนต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิดังกล่าวมาอย่างยาวนาน ในระยะแรก ๆ ปัจเจกบุคคลที่มีเสรีภาพและได้รับความเสมอภาคจำกัดขอบเขตแต่เฉพาะ “ผู้ชาย ผิวขาว ซึ่งไม่มีภาระหนี้สิน” เท่านั้น ด้วยนัยยะดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมของผู้ที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติและสีผิว ยิ่งไปกว่านั้น “บุคคล” หรือ “Person” ที่มีสิทธิ เสรีภาพในยุคต้น ๆ ของระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมในประเทศตะวันตก ก็ยังไม่รวมถึงมนุษย์เพศหญิง (มาลี พฤษพงษ์ศาวลี, 2548, น. 17) และกว่าที่มนุษย์เพศหญิงจะได้รับความคุ้มครองในหลักเสรีภาพและหลักความเสมอภาค ก็ต้องใช้เวลาต่อสู้อย่างยาวนานในประวัติศาสตร์และยังสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน การต่อสู้ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมคือการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักกฎหมายและระเบียบกฎหมายของสังคมที่ทำให้หญิงตกเป็นรอง เป็นการต่อสู้ที่เริ่มจากปัจเจกบุคคล แล้วขยายตัวเป็นกลุ่มและเป็นขบวนการเคลื่อนไหว (Movement) ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ความคิดของนักปรัชญาสายเสรีนิยม (Liberalism) และแนวคิดมาร์กซิสซึม (Marxism) ของตะวันตก ซึ่งยังมีอิทธิพลต่อระบบคิดทางการเมืองและวัฒนธรรมกระแสหลักปัจจุบันที่ดำรงอยู่เป็นอย่างมาก ส่วนใหญ่นักปรัชญาเสรีนิยมเหล่านั้นจะเสนอว่า ผู้หญิงและผู้ชายมีความแตกต่างกันโดยทางธรรมชาติ หรือมีธาตุแท้ของความเป็นหญิงเป็นชาย และความเป็นชายนั้นอยู่เหนือความเป็นหญิง โดยธรรมชาติผู้ชายเหนือกว่าและเป็นผู้ปกครอง ส่วนผู้หญิงนั้นด้อยกว่าและเป็นผู้ถูกปกครอง (Aristotle, 1977) ส่วนเพลโต (Plato) มองว่าผู้หญิงมีหน้าที่อยู่ในครัวเรือน ไม่ได้มองผู้หญิงในฐานะที่เป็นเพื่อนทางอารมณ์ เพราะอารมณ์ของผู้ชายถูกเก็บไว้เพื่อร่วมรับรู้โดยผู้ชายด้วยกัน และเฮเกิล (Hegel) เสนอคล้ายคลึงกันว่า ชีวิตทั้งหมดของผู้หญิงอยู่ที่ครอบครัว แต่สาระของชีวิตผู้ชายอยู่ที่รัฐ และอาชีพ ครอบครัวยังเป็นเพียงบางส่วนของชีวิตผู้ชายเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของล๊อค (Locke) มองว่าผู้ชายเป็นเจ้าของทุกอย่างในครอบครัว รวมถึงภรรยาและคนรับใช้ ผู้หญิงถือเป็นทรัพย์สิน และไม่สามารถมีสิทธิเป็นพลเมืองเต็มขั้น (วารุณี ภูริสินสินธิ์, 2545, น. 6-9)

บทวิพากษ์ของทฤษฎีสตรีนิยมต่อประชาธิปไตยกระแสหลัก

เมื่อศึกษาประวัติศาสตร์การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิสตรีทั้งภายในประเทศและของต่างประเทศจะพบว่า ขบวนการเรียกร้องสิทธิสตรีได้ต่อสู้เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งการที่จะได้รับการปฏิบัติจากสังคมอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคชายมาโดยตลอด เพียงแต่อาจมีความแตกต่างกันในประเด็นที่เรียกร้องในแต่ละขั้นตอนของประวัติศาสตร์เท่านั้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิและความเสมอภาคของสตรี จึงมีลักษณะของความเป็น “การเมือง” ในตัวเอง หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ “การเมืองเรื่องความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย” (Politics of Gender Equality) นั่นเอง แนวคิด/ทฤษฎีที่เคารพในความเสมอภาคระหว่างหญิงชายได้แก่แนวคิด/ทฤษฎีสตรีนิยม (Feminism) (มาลี พงษ์พวงคารลี, 2548, น. 25)

สตรีนิยม (Feminist) เป็นทั้งแนวคิด/ทฤษฎีและขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ที่มีการกล่าวถึงกันมากในระดับสากลในช่วง 30-40 ปีที่ผ่านมา ในวาระและสถานที่ต่าง ๆ ที่มีการพูดถึงความไม่เท่าเทียม (Beasley, 1999, อ้างใน วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, น. 1) ในแง่ของขบวนการทางสังคม สตรีนิยมพยายามจะเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งตั้งอยู่บนการวิเคราะห์ที่ว่าผู้ชายอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบและผู้หญิงอยู่ในฐานะที่เป็นรอง (The Other) หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า สตรีนิยมมีจุดหมายทางการเมืองพอ ๆ กับจุดมุ่งหมายทางวิชาการ ในด้านวิชาการสตรีนิยมมีลักษณะเป็นสหสาขาวิชา และจะยอมรับในประสบการณ์ส่วนตัวว่าเป็นข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้ และได้มีการเสนอให้ความเป็นเพศ (Gender) เป็นหน่วยเริ่มแรกของการวิเคราะห์ และถ้ามีการวิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาถึงสตรีในสภาพที่เป็นกลุ่มคน ความเป็นเพศถือว่าเป็นเครื่องมือการวิเคราะห์ที่สำคัญ และมักจะพิจารณาให้สตรีเป็นหน่วยหลักของการวิเคราะห์ สตรีนิยมสนใจในประเด็นที่เกี่ยวกับอิสรภาพส่วนบุคคล ครอบครัว รัฐ การกระจายอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม และเรียกร้องให้มีการสร้างสมดุลใหม่ระหว่างเพศในนามของมนุษยธรรมเดียวกัน และเคารพในความแตกต่างของกันและกัน งานศึกษาในแนวสตรีนิยมจะเป็นการวิเคราะห์ถึงความต่ำต้อยของสตรีในมิติต่าง ๆ ภายในระบบปิตาธิปไตย (Patriarchy) ที่อาศัยผู้ชายเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นภายใต้สถานะที่ต่ำชั้นกว่าผู้หญิงจึงกลายเป็นแรงขับเคลื่อนของขบวนการเคลื่อนไหว เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างเพศในมิติทางสังคม (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, น. 5)

ในขณะที่นักคิดสตรีนิยมกระแสหลัก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักคิดเพศชายซึ่งมีความสำคัญระดับโลก อ้างว่า ธรรมชาติสร้างให้เพศชายมีความเหนือกว่าเพศหญิงทั้งทางด้านร่างกาย

สติปัญญา และจิตวิญญาณ แต่นักคิดอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งต่อมาเป็นที่รู้จักในนามของนักสตรีนิยมสายเสรีนิยมเสนอว่า ผู้หญิงไม่มีความแตกต่างจากผู้ชายเลย ทั้งในสติปัญญาหรือทางจิตวิญญาณ รวมทั้งไม่เชื่อว่ามีความเป็นหญิง หรือความเป็นชายตามธรรมชาติ เพราะฉะนั้นผู้หญิงควรได้รับการปฏิบัติและโอกาสที่เท่าเทียมกับชายในทุกด้าน อีกกลุ่มเชื่อว่ามี ความแตกต่างระหว่างเพศอยู่ แต่แตกต่างเฉพาะในบางเรื่องเท่านั้น เช่น เรื่องหน้าที่ของความเป็นแม่ โดยเชื่อว่าผู้หญิงทางธรรมชาติเหมาะสมกับบทบาทหญิงชาย แต่จะไม่ยอมรับว่ามีความแตกต่างในเรื่องสติปัญญาหรือจิตวิญญาณ เพราะฉะนั้นคนที่เชื่อเช่นนี้จึงมองว่าแม้ว่าจะแตกต่างก็ควรมีความเท่าเทียม เพราะต่างคนต่างทำหน้าที่คนละอย่างตามที่ธรรมชาติกำหนด ทั้งชายและหญิงต่างเสริมกันและกันเพื่อการดำรงอยู่ได้ของชุมชน (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, น. 6-9)

นักคิดสตรีนิยมสายสตรีนิยมคนสำคัญ ได้แก่ แมรี โวลสโตนคราฟท์ (Mary Wollstonecraft) ซึ่งเขียนหนังสือชื่อ "A Vindication of the Right of Women" ในศตวรรษที่ 17 แมรีให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระกับปัจเจกบุคคล และโอกาสที่เท่าเทียมกัน โดยแมรี โวลสโตนคราฟท์ มองว่า การที่ผู้หญิงถูกลดบทบาทให้อยู่เฉพาะแต่ในบ้านและทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ ในขณะที่ผู้ชายมีโอกาสออกไปทำงานนอกบ้าน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะนั้น เป็นการลดอำนาจของผู้หญิงลง เพราะผู้หญิงไม่ได้รับอนุญาตให้ตัดสินใจด้วยตนเอง ทุกอย่างขึ้นอยู่กับสามี ส่งผลให้พวกเธอไม่ได้รับการพัฒนาความสามารถในการใช้เหตุผลของตนเอง และกระบวนการขัดเกลาก้าวทางสังคมเป็นเครื่องมือทางสังคม ที่กีดกันไม่ให้ผู้หญิง ใช้สติปัญญาของตนเอง รวมทั้งสร้างมายาคติที่สำคัญให้ผู้หญิงด้วยการรับใช้สามี ดังนั้น เธอจึงเสนอว่า ถ้าต้องการให้ผู้หญิงเป็นคนที่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และมีฐานะเป็นบุคคลไม่ใช่เครื่องเล่นของผู้ชาย ผู้หญิงต้องได้รับโอกาสทางการศึกษา เหมือนกับที่ผู้ชายได้รับ (Wollstonecraft, M., 1792)

Rossi นักสตรีนิยมสายเสรีนิยม (อ้างใน Evans, J., 1996) มองว่า การจะได้มาซึ่งความเท่าเทียมกันทางเพศ ผู้หญิงต้องมีส่วนร่วมทั้งในโลกสาธารณะและโลกส่วนตัว ผู้หญิงจะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในโลกสาธารณะได้ รัฐจำเป็นต้องมีศูนย์รับเลี้ยงดูแลเด็กแทนผู้หญิง นอกจากนี้ยังเสนอว่าความเป็นหญิงเป็นชายที่เท่าเทียมคือการผสมผสานเป็นหนึ่งเดียว ผู้หญิงควรพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีของเพศชาย เช่น การทำงานนอกบ้าน ความเข้มแข็ง ไม่แสดงอารมณ์ดูเป็นผู้ชาย เพื่อที่จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, น. 64-66)

แนวคิดนี้ได้ลงหลักปักฐานในศตวรรษที่ 19 ดังเช่นจอห์น สจ๊วต มิล (Mill, J. S., 1977) เห็นว่า หากต้องการให้เกิดความเสมอภาคทางเพศหรือความยุติธรรมทางเพศสภาพ (Sexuality) ซึ่งเป็นการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของสตรีแล้ว สังคมต้องไม่มองแค่การให้การศึกษา แต่ต้องให้อิสระภาพในฐานะประชาชน และโอกาสทางเศรษฐกิจเหมือนที่ผู้ชายได้รับ (ชายไทย รักษาชาติ, 2547, น. 24) เฮสเตอร์ ไอเซนสไตน์ (1984) ได้เสนอว่า มีกระแสความคิดหลัก ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเกิดและการพัฒนาของสตรีนิยม คือความเชื่อในเรื่อง "สิทธิของมนุษย์" ซึ่งเป็นความคิดที่เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 17 และ 18 เป็นแนวคิดเสรีนิยม ที่ต้องการจำกัดสิทธิของกษัตริย์และขุนนาง โดยการเรียกร้องให้ประชาชนมีสิทธิในการเป็นพลเมือง สิทธิในการเลือกตั้ง สิทธิในการถือครองทรัพย์สิน การเรียกร้องนี้นำไปสู่ในการเรียกร้องสิทธิที่เท่าเทียมกัน ในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง แนวคิดนี้ต้องการจะปลดปล่อยผู้หญิงจากการกดขี่โดยการทำลายอุปสรรคที่กีดขวาง การเป็นผู้กำหนดในเรื่อง การเมือง เศรษฐกิจหรือเรื่องทางเพศด้วยตัวเอง มนุษย์ที่มีคุณสมบัติที่ดีของผู้ชายผู้หญิง มารวมในคนเดียวกัน เป็นการผสมผสานกันของลักษณะของหญิงและชายมากกลายเป็นคนที่มีบุคลิกใหม่และไม่มีการแบ่งเพศ โดยซูซาน เฮกแมน (Hekman, S., 1992) เสนอเช่นกันว่าพื้นฐานการให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลไม่สามารถที่จะเป็นฐานในการพัฒนาการเคลื่อนไหวทางการเมือง การมีสิทธิออกเสียงในการเลือกตั้ง ในทรัพย์สิน การศึกษา การเรียกร้องให้ผู้หญิงออกไปสู่โลกสาธารณะ และจนในที่สุดกลายเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองหลักในสังคมตะวันตกและประเด็นสุดท้าย คือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี (Dench, G., 1997)

การต่อสู้ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมของขบวนการเรียกร้องสิทธิสตรีซึ่งได้รับอิทธิพลอย่างมากจากแนวคิดสตรีนิยมแนวเสรีนิยม ได้แก่ การต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมที่ทำให้เพศหญิงตกเป็นรองเพศชาย เมื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสังคมไทยและสังคมอื่น ได้ข้อสรุปที่ตรงกันว่า การต่อสู้มักจะเริ่มจากระดับปัจเจกแล้วขยายตัวเป็นกลุ่มและเป็นขบวนการเคลื่อนไหว (movement) ทั้งในระดับประเทศและระดับโลก ในประวัติศาสตร์การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิของสตรีในสังคมไทยมีการทูลเกล้าถวายฎีกาของหญิงสามัญชนอย่างอามแดงเหมือนและอามแดงจันที่ดิ้นรนต่อสู้กับการที่ถูกพ่อแม่บังคับให้แต่งงานหรือการที่สามีเอาไปขายให้เป็นทาสของบุคคลอื่น (สุดี ธนประสิทธิ์พัฒนา, 2546, น. 44; มาลี พุทธิพงษ์สวัสดิ์, 2548, น. 21) เมื่อศึกษาประวัติศาสตร์สถานภาพสตรีในประเทศอังกฤษซึ่งอยู่อีกซีกโลกหนึ่งที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป ก็พบว่าสังคมอังกฤษก็มีวิธีการที่ให้ผู้ชายประกาศขายเมียได้เช่นกัน (Barnett Hilaire, 1998, น. 34 อ้างใน มาลี พุทธิพงษ์สวัสดิ์, 2548, น. 17)

การเคลื่อนไหวต่อสู้เพื่อยกระดับสถานภาพทางกฎหมายของสตรีในประเทศไทย ได้ดำเนินมาโดยตลอด และได้พัฒนามาถึงจุดสูงสุดเมื่อ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดหลักการพื้นฐานเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของสตรี ดังที่มีปรากฏในมาตรา 4 ความเป็น "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง" และ มาตรา 5 ความเป็น "ประชาชนชาวไทย ไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน" (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ความเสมอภาคเท่าเทียมกันในสิทธิและโอกาส (Equal Right and Equal Opportunity) และ ปราศจากอคติทางเพศ ตามแนวคิดของระบอบประชาธิปไตย ที่เกี่ยวกับหลักความเสมอภาคระหว่างเพศ เป็นเป้าประสงค์ที่สำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นอกเหนือจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แล้ว หลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอีกหลายฉบับ ก็ยังสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบขององค์การสหประชาชาติ (The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women : CEDAW) และประเทศไทยเองก็เป็นภาคีสมาชิกอยู่ (มาลี พุกษ์พงศาวิลี, 2548 น. 27)

โดยสรุป อนุสัญญาฯ ให้ความสำคัญต่อนโยบายและกฎหมายของรัฐในฐานะมาตรการหลักของการส่งเสริมสถานภาพและบทบาทของสตรีในทุก ๆ ด้านและทุกระดับ ตั้งแต่ระดับส่วนตัว ครอบครัว ชุมชน และสังคม นโยบายและกฎหมายซึ่งตั้งอยู่บนฐานของความเสมอภาคทางเพศ จะเปิดให้โอกาสให้สตรีสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นสมาชิกของสังคมที่มีคุณภาพที่ดี มีศักยภาพที่จะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ได้อย่างเต็มที่ ถ้ารัฐมีนโยบายที่จะส่งเสริมความเสมอภาคของโอกาสในการพัฒนาตนเองของสตรี และส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมในทุกด้านอย่างเต็มที่แล้ว รัฐย่อมอยู่ในฐานะที่จะกำหนดนโยบายและบัญญัติกฎหมายให้สอดคล้องกับแนวคิด เช่นสิทธิทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในการลงคะแนนการเลือกตั้ง และการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะสิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสิทธิที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ในการบริหารการปกครองประเทศ และสิทธิในการลงคะแนนเลือกตั้งเป็นสิทธิในการแสดงเจตจำนง ในการเลือกผู้แทนให้เข้าไปเป็นปากเป็นเสียงแทนตน (มาลี พุกษ์พงศาวิลี, 2548, น. 60)

สาเหตุที่กลุ่มสตรีแนวเสรีนิยม (Liberal Feminism) ใช้วิธีการต่อสู้ทางนิติบัญญัติ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเสมอภาคทางเพศ ก็เพราะเล็งเห็นว่าอำนาจนิติบัญญัติเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี เป็นตัวกำหนดความรับผิดชอบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และโอกาสทางสังคมที่เป็นหญิงและชาย แต่ในขณะเดียวกันผู้หญิงต้องทำหน้าที่แม่บ้าน จึงไม่มีพื้นที่ในสาธารณะ ดังนั้นผู้หญิงจึงควรเข้าไปอยู่ในโลกสาธารณะซึ่งจะทำให้สถานะของผู้หญิงดีขึ้น ถ้าไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกครอบครัวในเรื่องที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผู้หญิงจำเป็นต้องมีตัวแทนอยู่ในกระแสหลักเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมแบบที่เป็นอยู่ ตัวแทนในที่นี้ หมายถึงตัวแทนทางกฎหมาย ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องได้อำนาจ แต่ต้องถูกรวมอยู่ในอำนาจนั้น

สำหรับสตรีนิยมแล้วถึงแม้ว่าคำจำกัดความจะมีอยู่หลากหลาย แต่สามารถพบความหมายร่วมกันได้ คือสตรีนิยมเป็นแนวคิดหรือกรอบการมองที่พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมผ่านมุมมองทางเพศ โดยเห็นว่าท่ามกลางความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงนั้น ผู้หญิงจะตกอยู่ในฐานะที่เป็นรอง ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมทั้งในทางสังคมและชีวิตส่วนตัว

สตรีนิยมสายเสรีนิยมจึงเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับจุดมุ่งหมายที่จะให้มีการใช้หลักการเสรีนิยมดังกล่าวทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งหมายถึงการที่กฎหมายควรให้สิทธิแก่ผู้หญิงไม่น้อยไปกว่าผู้ชาย สตรีนิยมสายนี้จึงต่อสู้เพื่อเสรีภาพขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ของผู้หญิง เช่น สิทธิในการถือครองทรัพย์สิน และสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ฯลฯ

ในขณะเดียวกันสตรีนิยมสายนี้ก็ตระหนักดีว่าเท่าที่ผ่านมา ถึงแม้กฎหมายจะผ่อนปรนให้สิทธิความเสมอภาคแก่ผู้หญิง แต่กฎหมายก็ไม่ใช่ปัจจัยประการเดียวที่ทำให้สถานภาพของผู้หญิงกลายเป็นพลเมืองชั้นสอง หากแต่ยังรวมถึงค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม ที่ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่สำคัญในการกดขี่ผู้หญิงอยู่

นอกจากแนวคิดสตรีนิยมสายเสรีนิยมแล้ว ยังมีแนวคิดสายอื่น ๆ อีก เช่น แนวคิดสตรีนิยมสายมาร์กซิสต์ (Marxist Feminism) และแนวคิดสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน (Radical Feminism) ซึ่งถึงแม้ว่าสตรีนิยมสายมาร์กซิสต์พยายามให้สังคมเห็นความสำคัญของงานบ้าน แต่การจำกัดผู้หญิงให้อยู่ในบ้านและแต่งงานบ้านนั้น ไม่ใช่สิ่งที่สตรีนิยมสายนี้เห็นด้วย เคลลี (Kelly, J., 1984) เสนอว่าความคิดในเรื่องบ้านที่สังคมทุนนิยมพยายามสร้างว่าเป็นที่หลบภัยจากโลกการทำงานนั้น เป็นการปิดบังการแบ่งงานกันทำทางเพศ มันสร้างมายาภาพเกี่ยวกับการทำงานของผู้หญิงในบ้าน และซ่อนเร้นความเป็นจริงที่ว่างานบ้านเหล่านี้ได้ช่วย

“ผลิตซ้ำ” สังคมนิยมและสังคมชายเป็นใหญ่ งานบ้านและการดูแลลูกซึ่งเป็นงานที่ไม่ได้รับจ้างและไม่ถูกให้ความสำคัญ ได้ทำให้ผู้หญิงต้องพึ่งพิงผู้ชายและผูกติดกับบทบาทบริการและบทบาทที่เป็นรองผู้ชาย นอกจากการให้ความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับงานบ้านแล้ว นักสตรีนิยมมาร์กซิสต์ยังให้ความสำคัญต่อการทำงานนอกบ้านของผู้หญิงด้วย โดยมองว่าภายใต้ระบบทุนนิยม แม้ว่าผู้หญิงได้เข้าไปทำงานในปริณทณศาธารณะแล้ว แต่งานที่ผู้หญิงได้ทำส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นงานที่ถือว่าเป็น “งานของผู้หญิง” เช่น งานพยาบาล งานทำกับข้าว งานเย็บผ้า ครูโรงเรียนอนุบาล

แนวคิดแบบมาร์กซิสต์พยายามเสนอว่าความเป็นรองของผู้หญิงนั้น มีสาเหตุมาจากระบบการผลิตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในระบบทุนนิยม และความเป็นรองของผู้หญิงเกิดขึ้นเพราะการครอบครองปัจจัยการผลิตของผู้ชายในชนชั้นกรรมพี แต่ไอเซนสไตน์มองว่าทุนนิยมใช้ระบบชายเป็นใหญ่ และระบบชายเป็นใหญ่ถูกนิยามจากความต้องการของระบบทุนนิยม ระบบชายเป็นใหญ่เป็นส่วนทำให้เกิดการจัดระดับชั้นสูงต่ำทางเพศ ทำให้ผู้หญิงซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นรองถูกควบคุมทางการเมือง ในขณะที่เดียวกันระบบทุนนิยมในฐานะที่เป็นระบบชนชั้นทางเศรษฐกิจที่มีจุดมุ่งหมายในการหากำไร ก็ทำหน้าที่บำรุงเลี้ยงการจัดระดับสูงต่ำของระบบชายเป็นใหญ่ ระบบทุนนิยมและชายเป็นใหญ่ไม่ได้เป็นระบบที่เป็นอิสระจากกันและกัน และไม่ใช้ระบบเดียวกัน แต่ทั้งสองระบบ พึ่งพิงสนับสนุนซึ่งกันและกัน เธอเสนอว่าสังคมนิยมชายเป็นใหญ่เกิดขึ้นเมื่อ ศตวรรษที่ 18 ในประเทศอังกฤษ และกลางศตวรรษที่ 19 ในประเทศอเมริกา โดยที่ระบบชายเป็นใหญ่ที่เกิดขึ้นก่อน ผ่านการดำรงอยู่ของการจัดระดับทางเพศในสังคม อันเป็นผลจากคำอธิบายทางอุดมการณ์และการเมือง ของความแตกต่างทางชีวภาพ (วาร์ณี ฐิริสินสิทธิ์, 2545, น. 117-118) และขณะที่ เคต มิลเลต (Kate Millett, K., 1971) นักสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน (Radical Feminist) ผู้เขียน Sexual Politics พูดถึงการเมืองว่า หมายถึงความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจ การที่คนกลุ่มหนึ่งถูกควบคุมจากคนอีกกลุ่มหนึ่ง ดังนั้น การเมืองเรื่องเพศ (sexual politics) คือการที่ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง และสามารถควบคุมหญิงให้อยู่ภายใต้ความต้องการของผู้ชาย ทุก ๆ เส้นทางของอำนาจภายในสังคมอยู่ในมือของผู้ชายโดยสมบูรณ์ ซึ่งก็คือระบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) (วาร์ณี ฐิริสินสิทธิ์, 2545, น. 90) อุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ได้ก่อให้เกิดความเชื่อที่ว่า ความแตกต่างทางร่างกายทำให้เกิดความแตกต่างในความเป็นหญิง ความเป็นชาย นำไปสู่บทบาทความแตกต่างทางเพศ ผู้ชายมีความเหนือกว่าและผู้หญิงมีความด้อยกว่า “ความเหนือกว่าของชาย ไม่ได้อยู่ที่ความแข็งแรง แต่อยู่ในการยอมรับของระบบค่านิยม “อุดมการณ์ชายเป็นใหญ่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมมาก เพราะอุดมการณ์นี้ถูกถ่ายทอดผ่าน

กระบวนการขัดเกลาทาสังคม” โดยผ่านทางสถาบันที่สำคัญทางสังคม เช่น ครอบครัว ศาสนา ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (วารุณี ภูริสินสินธุ์, 2545, น. 90-91)

ซิลลาห์ ไอเซนสไตน์ (Eisenstein, Z. R., 1981) นักคิดสตรีนิยมสายสังคมนิยม (Socialist Feminism) วิจารณ์แนวคิดสตรีนิยมสายเสรีนิยมว่า เป็นความคิดที่ไม่เข้าใจว่ารัฐบาล นั้นมีความเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ทางอำนาจของอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ ระบบทุนนิยม และ อคติทางชาติพันธุ์ ในขณะที่ธรรมชาติทางสังคมของการกดขี่ผู้หญิงนั้น ไม่ใช่ปัญหาปัจเจกบุคคล เพราะการกดขี่ผู้หญิงในหลาย ๆ ครั้งมีผลกระทบทางสังคม ซึ่งไม่ได้ทำผ่านกระบวนการของ รัฐบาล

ในศตวรรษที่ 20 ในยุคเริ่มแรกนั้น คอนเนล (R. W. Connell, 2002, น. 136-137) ที่เขียนใน Gender ถึงการเมืองเรื่องส่วนบุคคล (Personal Politics) นักเรียกร้องสิทธิกล่าวว่า “the personal is political” เรื่องส่วนบุคคลเป็นเรื่องการเมือง ส่วนแพทแมน (Pateman) แสดง ข้อคิดเห็นไว้ใน The sexual Contract ว่ากฎหมายสะท้อนให้เห็นหลักคิดพื้นฐานตามระบบ ชายเป็นใหญ่ โดยให้สิทธิบุรุษในการมีเพศสัมพันธ์กับสตรีได้ เช่นการจดทะเบียนสมรส เป็นการสร้างหลักประกันทางกฎหมายให้สามีสามารถควบคุมภรรยาได้ (วารุณี ภูริสินสินธุ์, 2545, น. 19-23, 69)

นอกจากแนวความคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วยังมีสายสตรีกับการเมือง สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสตรีกับเพศ มีมุมมองสอดคล้องกันในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ในสี่ประเด็น

ประเด็นแรก คือ เรื่องของอำนาจและการเมือง ฟูกโก (Foucault) และเคท มิลเลท (Kate Millett) เสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นเพศและอำนาจว่า

1. ปัจเจกบุคคลได้ถูกควบคุมผ่านการเป็นเพศใดเพศหนึ่ง โดยเฉพาะผ่านทางการ สร้างวาทกรรมในวิทยาศาสตร์ ที่เกี่ยวกับมนุษย์และการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องและผ่านทางวาท กรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. วาทกรรมที่เกี่ยวกับความเป็นเพศเป็นแก่นในการทำงานของอำนาจ ไม่ใช่ พฤติกรรมทางเพศหรือความเป็นมา สตรีจะเป็นเพียงภาพลวงของการรักษาเอกภาพทางเพศที่ แท้จริงและขยายกฎเกณฑ์ของความเป็นเพศภายใต้บริบทของการสืบพันธุ์

3. การเป็นเพศที่ถูกจัดวางในแนวเดียวกันเป็นผลของการเมือง ฉะนั้นการต่อสู้ทาง การเมืองต้องไม่ทำให้เป็นเรื่องทางเพศ

4. การศึกษาการเมืองต้องไม่มีฐานอยู่บนอัตลักษณ์ความเป็นเพศ เพราะในความเป็นจริงอัตลักษณ์ของบุคคล ประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์ทางสังคมและการปฏิบัติกรอันมากมายที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้องซึ่งบางครั้งความสัมพันธ์เกิดการขัดแย้งกันและเป็นพลวัต

ประเด็นที่สอง คือ สตรีนิยมแนวการเมืองมองการศึกษาสตรีเป็นศูนย์กลางทฤษฎีการเมือง ได้แก่ Valerie Bryson (Bryson 1993, p. 1) เสนอข้อคิดเพิ่มเติมจากการมองสตรีและสถานะของสตรีว่า เป็นศูนย์กลางของการวิเคราะห์ทางการเมือง เพื่อสร้างทฤษฎีที่พยายามทำความเข้าใจเพื่อสร้างความเข้าใจทางสังคมนั้น ยังไม่เพียงพอ เพราะการสนใจเฉพาะความรู้ความเข้าใจนั้นไม่สามารถชี้แนะและยืนยันการปฏิบัติของสตรีนิยมแนวการเมือง

ข้อโต้แย้งจากความพยายามทำให้สตรีนิยมแนวการเมืองเป็นการศึกษาทฤษฎีการเมืองสมัยใหม่ เนื่องจากถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะประเด็นของความแตกต่างทางเพศและความเป็นรองของสตรีที่เกิดขึ้นทั้งในความสัมพันธ์ทางเพศ รวมไปถึงกิจกรรมภายในครอบครัวเป็นส่วนที่อยู่นอกเหนือระบบการศึกษาของทฤษฎีการเมือง ในอดีตตั้งคำถามของ (Pateman, 1989) ที่ว่า “ความแตกต่างทางเพศและการทำให้เป็นรองของผู้หญิง เป็นศูนย์กลางโครงสร้างของทฤษฎีการเมืองสมัยใหม่ นั้นทำได้ยาก แม้ไม่คำนึงถึงความลำเอียงส่วนตัว แต่เฉพาะตัวประชากรในการศึกษาตามกรอบสมัยใหม่ไม่อยู่ในระบบของทฤษฎีการเมือง” (Squires, J., 1999, pp. 13-14) ซึ่งโอกิน (Okin, S., 1991) ได้แสดงแนวคิดว่าจุดอ่อนของการเมืองคือการละเลยการพิจารณาเรื่องเพศ อย่างไรก็ตาม นักวิเคราะห์สตรีนิยมและนักเคลื่อนไหว มุ่งหมายที่จะพัฒนาข้อบิบัคกันหลายประเด็นซึ่งอยู่ภายใต้ระบบชายเป็นใหญ่ (Male dominance) โดยการนำประเด็นทางเพศสู่พื้นที่การเมืองสาธารณะเพื่อการพิจารณาในอนาคต

ประเด็นที่สาม คือ มุมมองการเมืองเรื่องส่วนตัว สตรีนิยมได้ถูกนำสู่การเคลื่อนไหวแบบใหม่ ที่พิจารณาถึงประเด็น “สังคม” ส่วนบุคคลเป็นเรื่องการเมือง “The social/personal as Political” จากงานของ เจมส์ แรดคริฟ (James Radcliffe) กล่าวถึงการเคลื่อนไหวของสตรีในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิของสัตว์ แม้สตรีจะเป็นแกนนำ แต่เป็นได้แค่เพียงตัวแทนเพียงในนามของผู้บริหารระดับอาวุโสเท่านั้น (Radcliffe, 200, p. 85) การทำหน้าที่ของสตรีบางครั้งเกิดจากตัวแทนของผู้มีอำนาจแต่ไม่อาจทำได้ภายใต้อัตลักษณ์ความเป็นหญิงของตน

คริส คอรัิน (Chris Corrine) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเคารพในการที่จะสามารถได้ยินและได้พูดและถูกนำไปพิจารณา การสะท้อนของสตรีนิยมได้พิจารณาเห็นว่าการมีส่วนร่วมของสตรีในการเมืองมีน้อยมาก และมีความแตกต่างในการแสดงออกด้านการมีส่วนร่วม

การเกิดมุมมองแบบชายเป็นใหญ่ ในแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีและการรับรู้การที่ให้สตรีสามารถจัดการด้านการเมือง และเป้าหมายซึ่งกำหนดบทบาทแบ่งเป็นเครือข่ายสตรีจะมีความสำคัญ ทำให้ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสตรีเกิดการจัดการที่ชัดเจนยิ่งขึ้น มีตัวอย่างการศึกษาจากต่างประเทศ เช่น การวิจัยในประเทศสวีเดน ในปี พุทธศักราช 2541 ความสำเร็จของการให้สตรีมีส่วนร่วมเกิดจากวัฒนธรรมการเมือง และการเคลื่อนไหวจากระดับล่างเพื่อให้สตรีมีส่วนร่วมและยอมรับประเด็นเรื่องเพศมีนัยยะสำคัญทางการเมือง ส่วน พื้นที่ที่ไม่มีสตรีได้รับเลือกตั้ง เกิดจากการไม่ร่วมมือกันจริงจังของสตรีในท้องถิ่น (Corrine, C., 1999, p. 98 อ้างใน อรพรรณ ฤาชา, 2547, น. 28-32)

สิ่งที่จะเป็นกรอบและตัวกำหนดความสำเร็จของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสตรี ไม่ว่าจะเป็นเวทีการเมือง หรือพื้นที่ทางการเมืองใด ๆ ก็ตาม ก็คือประเด็นเริ่มต้นเพราะสิ่งที่ต่อเนื่องจากการเข้าถึงองค์ความรู้ก็คือ "ความสามารถในการเลือกประเด็นการต่อสู้เรียกร้อง" ซึ่งที่จริงก็คือการเลือกขั้วภูมิการต่อสู้เพื่อการมีอยู่ของตัวตนที่มีคุณค่าที่ไม่ได้มีความเป็นมนุษย์ที่ด้อยกว่าของเพศหญิง การเคลื่อนไหวของอำแดงทั้งสองคนที่เข้าถวายเป็นปฏิภาณกับการเคลื่อนไหวที่เรียกร้องให้แก้ไขกฎหมายที่รองรับระบบครอบครัวแบบผิวเดียวเมียวเดียว การแบ่งสินสมรส การได้รับสิทธิและโอกาสในการได้รับการศึกษาและประกอบอาชีพนั้น มีลักษณะร่วมที่เป็นพื้นฐานมาก ๆ อยู่ประการหนึ่งก็คือเป็นเรื่องส่วนตัว และเรื่องส่วนตัวนี่เองที่จะเป็นการสร้างพื้นที่ทางสังคมและทางการเมือง ที่รองรับการมีอยู่ของเพศหญิงขึ้นมาเป็นพื้นฐานที่ใกล้ชิดที่สุดแต่ก็ให้อำนาจในการต่อรองระหว่างเพศมากที่สุดเช่นกัน ดังเช่นที่กลุ่มต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีมักจะชูประเด็นชวนคิดอันเป็นแนวทางการเคลื่อนไหวที่ว่า "เรื่องส่วนตัวเป็นเรื่องการเมือง" (Personal is Political) และนี่คือสิ่งสำคัญที่สุดที่มีการต่อสู้เรียกร้อง เพื่อการมีอยู่ของตัวตนของเพศหญิงซึ่งสามารถอยู่อย่างมีคุณค่าได้ การสร้างมิติทางตัวตนของเพศหญิงให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางสังคม เป็นอย่าง que เพศหญิงเป็น ไม่ใช่เป็นเพศหญิงที่เป็นเพศชายเป็น หรือเพศชายต้องการให้เป็น (สุวิธ ธิประสิทธิ์พัฒนา, 2546, น. 63)

การเมืองเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนและขัดแย้งไม่น้อย ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ การพัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น สตรีมีลักษณะบางประการที่เมื่อเข้าสู่เวทีการเมือง แล้วจะทำให้การเมืองเปลี่ยนแปลงไป สตรีนำความแตกต่างเข้ามาให้การเมืองเพื่อลดความกระด้างและเพิ่มความนุ่มนวลมากขึ้น สาเหตุที่สตรีเข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองน้อยนั้น ยังแยกออกได้ว่ามาจากเงื่อนไขปัจจัยภายนอก ซึ่ง

รวมถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนทัศนคติที่ยังกีดกันอยู่ ส่วนเงื่อนไขภายในนั้นมองว่า อยู่ที่ตัวสตรีเองซึ่งยังขาดความเชื่อมั่น ขาดความรู้ความเข้าใจในการเมืองการปกครอง หรือกลไกทางการเมือง อีกทั้งรู้สึกท้อแท้ไม่เชื่อมั่นในความสามารถของตน ความเห็นโดยรวมแล้ว แต่ละพรรคการเมืองสนับสนุนและเปิดกว้างให้สตรีเข้าไปมีส่วนร่วม แต่ไม่มีพรรคใดที่เห็นด้วยกับการกำหนดโควตา หรือระบบสัดส่วน 50:50 ซึ่งก็หมายความว่า สตรีจะต้องสร้างความพร้อมให้เกิดขึ้นกับตัวเอง เพื่อที่จะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเมืองด้วยตนเอง ในแผนพัฒนาแห่งชาติเท่าที่ผ่านมา งานเกี่ยวกับสตรีส่วนใหญ่ให้น้ำหนักกับประเด็นด้านสวัสดิภาพของสตรีมากกว่าทางด้านเศรษฐกิจสังคม นอกจากนี้จุดอ่อนอีกประการหนึ่งคือความไม่เท่าเทียมทางเพศ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของกระบวนการอันอาจจะมีผลต่อสถานภาพและบทบาทของหญิงชาย ทั้งนี้เพราะโดยทั่วไปและระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง มักเปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมรวมทั้งอิทธิพลของปัจจัยด้านวัฒนธรรม โครงสร้างทางสังคม สิ่งแวดล้อมนั้น ๆ จึงเป็นประเด็นที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นของสตรี (สุธีรา วิจิตรานนท์ และ เมทินี พงษ์เวช, 2548, น. 18)

การเมืองเรื่องการกระจายอำนาจส่วนท้องถิ่น

การเมืองในความเห็นของ เดโซ สวานานท์ (2545) คือ การปฏิบัติ หรือดำเนินการในศาสตร์แห่งการบริหารรัฐ หรือองค์กรทางการเมืองอื่น เช่น การบริหารพรรคการเมืองเป็นต้น โดยอาจนิยามความหมายสั้น ๆ ของการเมืองได้ว่า การเมืองคือศิลปศาสตร์ ในการบริหาร หรือการปกครองบ้านเมือง (เดโซ สวานานท์, 2545, อ้างใน อธิคม เดียววิไล, 2546, น. 22)

อุทัย หิรัญโต (2540) ได้รวบรวมความเห็นของนักรัฐศาสตร์ฝ่ายพฤติกรรมทางการเมือง (Political Behaviorist) ไว้ว่า การเมืองคือการต่อสู้เพื่อแสวงหาอำนาจ (Struggle for Power) หรือเพื่อที่จะมีอำนาจเหนือผู้อื่น การเมืองโดยนัยนี้จึงมีความหมายสองประการ คือ

1. การเมืองเป็นการต่อสู้เพื่อแสวงหาอำนาจ อำนาจในที่นี้หมายถึงการที่บุคคลหนึ่งหรือหลายคนมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของบุคคลอื่น

2. การเมืองเป็นการต่อสู้ในอันที่จะปกครองซึ่งกันและกัน และการต่อนั้นจะมีกฎเกณฑ์ หรือไม่มีก็ได้ แต่จะมีเป้าหมายที่จะดูแลจัดการให้สังคมมนุษย์ดำรงอยู่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย (อธิคม เดียววิไล, 2546, น. 22-23)

นอกจากนี้ความหมายของการเมืองอย่างเป็นทางการที่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาอังกฤษ ทางสังคมศาสตร์ ได้ให้ความหมายไว้อย่างสั้น ๆ และกระชับว่า การเมืองหมายถึง ชุมตฤษฏี ศิลปะ และการปฏิบัติที่กระทำโดยรัฐบาล (อิริคม เดียววิไล, 2546, น. 23) ดังนั้น การเมืองในระบบประชาธิปไตยจึงหมายถึงการที่ประชาชนเลือกตัวแทนเข้าบริหารบ้านเมืองเพื่อ จัดสรรผลประโยชน์ต่าง ๆ (ความอุดมสมบูรณ์) รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรมให้แก่ ประชาชนทุกหมู่เหล่าในประเทศนั้นอย่างเท่าเทียมกัน และการจัดสรรงบประมาณที่มีรายได้จาก ภาษีอากรอย่างเป็นธรรมในด้านการจัดทำสาธารณูปโภคเพื่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ (สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2546)

การเมืองท้องถิ่นในประเทศไทยเกิดขึ้นจากการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น ในส่วนของการกระจายอำนาจเอง ก็มีแกนกลางของการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน เช่น บทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 มีบทบัญญัติที่กำหนดชัดเจน ว่ารัฐบาลต้องดำเนินการกระจาย อำนาจอย่างจริงจัง และหลีกเลี่ยงไม่ได้ การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองท้องถิ่น ให้สอดคล้อง กับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ การมีพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการ กระจายอำนาจ พุทธศักราช 2542 การจัดตั้งคณะกรรมการการกระจายอำนาจ เพื่อให้ท้องถิ่น สามารถปกครองตนเองได้ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และรูปแบบพิเศษกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา

เมื่อมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนั้น จะมีส่วนที่เกี่ยวกับงบประมาณ แลผลประโยชน์ ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเมืองท้องถิ่น ที่ต้องมีการต่อสู้ของกลุ่มผลประโยชน์ในการได้มาซึ่ง อำนาจในการปกครองเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเอง ทั้งๆที่การเมืองในอีกความหมายหนึ่งจะ หมายถึงการสร้างคุณธรรมให้ประชาชน ซึ่งกล่าวโดย

เพลโต หรือในความหมายที่ว่า การเมืองคือความผูกพันระหว่างมนุษย์กับรัฐ โดยคน จำนวนมากร่วมกันรักษาประโยชน์ของคนส่วนรวม

อริสโตเติล หรือในความหมายที่ว่า การเมืองเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง การใช้อำนาจและการยอมอยู่ใต้อำนาจ

วีสี. เคย์ หรือในความหมายที่ว่า การเมืองคือกิจกรรมทั่วไป ของประชาชนที่เกี่ยวข้อง กับการต่อรอง การถกเถียง การชักจูง ให้คนอื่นคล้อยตามความเห็นของตน

รุสโซ เห็นว่า การเมืองเป็นการวางแผน เป็นการผูกขาดอำนาจเหนือสาธารณะ

มองเตสกีเออ เห็นว่าการเมือง คือ การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ

โรมัส ฮอบส์ กล่าวว่า การเมืองเป็นเรื่องของการแสวงหาอำนาจเหนือผู้อื่นอย่าง ต่อเนื่องเพื่อรักษาไว้ซึ่งอำนาจของตน (อิริคม เดียววิไล, 2546, น. 21)

องค์การส่วนท้องถิ่นมีความเห็นแตกต่างกัน 3 ฝ่าย ซึ่งสะท้อนให้เห็นทั้งทัศนคติที่ต่างกัน และยุคสมัยของสังคมที่ต่างกัน ฝ่ายแรกเรียกร้องให้มีการธำรงรักษาการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรักษาองค์ประกอบแบบเดิมนั้นคือระบบสืบสายโลหิต เป็นการปกครอง ที่มีระบบเจ้าเมืองและลูกหลานของเจ้าเมืองที่จะสืบทอดเป็นผู้นำในท้องถิ่นรายต่อ ๆ ไปโดยไม่มีการเลือกตั้ง ฝ่ายที่สองสนับสนุนระบบที่รัฐบาลกลางอนุญาตให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลกลาง เพื่อมิให้การปกครองท้องถิ่นไปขัดขวางผลประโยชน์ของการบริหารประเทศ และฝ่ายที่สามเห็นว่าการปกครองท้องถิ่นมีลักษณะประชาธิปไตยเช่นเดียวกับการปกครองในระดับชาติ ด้วยเหตุนี้ที่มาของผู้นำก็ควรจะมีลักษณะเดียวกัน นั่นคือมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติ จะช่วยให้ประชาชนเลือกใช้สินค้าและบริการของท้องถิ่นมากขึ้น เพราะสามารถเปรียบเทียบสินค้าและบริการของเขตการปกครองท้องถิ่นในหลาย ๆ ท้องที่ และโครงสร้างการปกครองจะสร้างมาตรการให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546, น. 55)

การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน

การเน้นการมีส่วนร่วมภาคพลเมืองและกระบวนการประชาสังคมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ความจำเป็นในการเร่งกระตุ้นให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการพัฒนาต่าง ๆ ได้ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ซึ่งได้ปรับเปลี่ยนแนวการพัฒนาโดยหันมายึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” พร้อมทั้งเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นการบูรณาการแบบองค์รวม โดยมีกระบวนการที่เชื่อมโยงในทุกเรื่อง และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคมทุกระดับทั้งในชนบทและเมือง จะยังเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2540, 2545)

ความจำเป็นในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนยังมีความเร่งด่วนขึ้น เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในหลาย ๆ ด้าน อาทิเช่น ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในการครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น (ม. 58) มีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใด ที่อาจมีผลกระทบต่อ

คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตน หรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว

ดังนั้น เป้าหมายหลักของการปกครองส่วนท้องถิ่น ก็คือทำอย่างไรให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถพึ่งตนเองได้ ด้วยพลังของคนในชุมชน ทั้งพลังทุน ทรัพยากร และภูมิปัญญา และมาตรการ ที่จะสร้างคนและการแสวงหาเงินทุน (รายได้) และทรัพยากรต่าง ๆ การปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็น สนามฝึกทดลองให้ประชาชนคนไทยเกิด “ความสำนึกของความเป็นพลเมือง” นี่คือการสร้าง การปกครองท้องถิ่นเป็นประชาธิปไตย และประชาธิปไตยที่ว่านี้คือประชาธิปไตยที่ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วม และเป็นเจ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

โดยสรุปสาระสำคัญของหลักการปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

1. อาจมีรูปแบบหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นหลายรูปแบบตามความแตกต่างของ ความเจริญ ประชากร หรือขนาดของพื้นที่
2. ต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม
3. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครอง ตนเองโดยสิทธินี้แบ่งเป็น 2 ประการ
 - 3.1 สิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรปกครองท้องถิ่น
 - 3.2 สิทธิในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่
4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและปกครองตนเอง คือมีองค์กรฝ่ายบริหารและ องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ
5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้นการเมืองส่วนท้องถิ่นจึงน่าจะหมายถึง การที่ประชาชนในท้องถิ่นเลือกตั้งตัวแทน ของตนเข้าไปบริหารจัดการผลประโยชน์ต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมเพื่อประโยชน์ของประชาชนใน ท้องถิ่นนั้น โดยต้องนำงบประมาณที่ได้จากส่วนกลาง และภาษีอากรที่เก็บได้ในท้องถิ่น เพื่อนำมา พัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญ เพื่อความผาสุกของประชาชน

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมในทางการเมือง (Political Participation) มีผู้ให้ความหมายไว้มากหลาย ประการ Myron Weiner ได้สำรวจและรวบรวมความหมายที่นักรัฐศาสตร์ต่าง ๆ ได้ให้ ความหมาย ดังต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมในทางการเมือง หมายถึง การกระทำที่สนับสนุน หรือเรียกร้องต่อคณะผู้ปกครองประเทศ เป็นความพยายามที่สำเร็จผลในการใช้อิทธิพล (Influence) ต่อการปฏิบัติการของรัฐบาล หรือในการเลือกผู้นำในวงการบริหาร ซึ่งเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับการรับรองว่าถูกต้อง (legitimate) รวมทั้งการกระทำที่มีตัวแทน (Representation) ที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว (Alienation) เพราะเกิดความรู้สึกว่า แม้จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวก็ไม่ทำให้เกิดผลอะไรขึ้น อีกทั้งมีความกระตือรือร้น (Active) ที่จะเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือเป็นกลุ่มที่มีความกระตือรือร้น (activist) ที่จะมีการกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อผลักดัน (Persistence continuum) ซึ่งอาจเป็นการจัดการอย่างเป็นสถาบัน (Institutionalized) หรือเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นทันทีทันใด เช่น การก่อการจลาจล การกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำทางการเมือง มุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ (Public policies) หรือเป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติการทางราชการ (Bureaucratic actions) (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 391-392)

การมีส่วนร่วมในทางการเมือง หมายถึง “การปฏิบัติการโดยสมัครใจใด ๆ (Any voluntary action) ที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์การหรือไม่ จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และจะใช้วิธีการที่ถูกต้องได้รับการยอมรับตามกฎหมาย หรือไม่ก็ตาม โดยประสงค์ที่จะไปมีอิทธิพล (Influence) ต่อการเลือก (Choice) นโยบายสาธารณะ (Public policies) การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นระดับไหนของรัฐบาล ทั้งระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 392 -393)

จากความหมายข้างต้น เวียนเนอร์ (Weiner) ได้เน้นว่า การกระทำที่จะเรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสามอย่างจะขาดอย่างใดไม่ได้ นั่นคือ ต้องเป็นการกระทำหรือการปฏิบัติการ (Action) เป็นไปอย่างสมัครใจ (Voluntary) และมีทางเลือก (Choice) การมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมประชาธิปไตยที่แท้จริงและมั่นคง ซึ่งปัจจุบันนี้ประเทศไทยกำลังพยายามอยู่ แม้จะยังไม่บรรลุเป้าหมายนี้ แต่ก็อยู่ในระหว่าง “กระบวนการพัฒนา” เพื่อบรรลุเป้าหมาย ฉะนั้น การมีส่วนร่วมในทางการเมืองนี้ เมื่อเน้นลงไปถึงการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่จะส่งผลในทางสร้างสรรค์ (Creative) และคงไว้ (Maintain) ซึ่งระบอบที่สร้างประชาธิปไตยและความเป็นประชาธิปไตยในหมู่ประชาชนชาวไทย (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 394)

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่ว่านี้ จะต้องมิอยู่ในทุกระดับของสังคมคือทั้งระดับท้องถิ่น และระดับชาติ ทั้งนี้จะต้องเข้าใจว่า เรื่องของการเมืองนั้นไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในวงการบริหารระดับชาติเท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจตามกฎหมาย (Authority) ในการ

ปกครอง (Governing or rule) ที่มีการตัดสินใจ (Decision-making) เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ (Public policies) ที่มีหรือจะมีผลกระทบต่อประชาชนในสังคมโดยทั่วไป ในการนี้เราจะมองถึงการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในกลุ่มทางการเมือง (Political groups or associations) ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มอย่างเป็นทางการ (Formal groups) เช่น พรรคการเมือง (Political parties) กลุ่มผลประโยชน์เฉพาะอย่างบางชนิด (Specialized interest groups) และสมาคมทางการเมือง หรือกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Informal groups) เช่น กลุ่มผู้ชุมนุมเรียกร้องในเรื่องสาธารณะ บางอย่างต่อเจ้าหน้าที่รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 395)

ตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) มาสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (Constitutional Monarchical Democracy) เป็นต้นมา และก่อน "การปฏิวัติของนักศึกษาและประชาชน 14 ตุลาคม 2516" การพัฒนาการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย ยังมีข้อจำกัดขัดข้องอยู่มาก กล่าวคือ คณะผู้ปกครองในสมัยนั้นมิได้สร้างพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างจริงจัง เป็นเพียงแต่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและโครงสร้างทางการเมืองในระบบรัฐสภาขึ้นมา แต่เป็นโครงสร้างที่มีได้มีพื้นฐานมาจากประชาชนเป็นผู้ริเริ่มและสนับสนุนโดยการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะประชาชนไทยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในกฎเกณฑ์ของประชาธิปไตย และการปฏิบัติงานตลอดจนกลไกของรัฐบาล นอกจากนี้ในเรื่องความล้าในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบในระบอบประชาธิปไตย และขาดการคิดและปฏิบัติโดยเป็นเหตุผล และมีระบบ (Rational and Systematic) ทั้งนี้เป็นผลมาจากอุปสรรคหลายอย่าง เฉพาะที่มองเห็นชัดเจน คือ ประชาธิปไตยของไทยได้มาโดยการเรียกร้องและปฏิบัติการของกลุ่มคนในระดับสูงกลุ่มหนึ่ง (ข้าราชการผู้ใหญ่ รวมไปถึงตำรวจและทหารด้วย) ไม่ใช่เป็นการเรียกร้องและต่อสู้ให้ได้มาของประชาชนส่วนใหญ่ เหมือนในประเทศอังกฤษ หรือสหรัฐอเมริกา และเมื่อได้เปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว คณะผู้ปกครองประเทศก็ได้ให้ความสนใจอย่างจริงจังที่จะปลูกฝังความรู้ ทักษะคติ ความเชื่อ และวิถีทางปฏิบัติทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนโดยส่วนรวม (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 398-399)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ถือเป็นรัฐธรรมนูญที่ให้ความสำคัญกับการปกครองท้องถิ่นมากที่สุด ตั้งแต่ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญมา 16 ฉบับ และด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ก่อให้เกิดการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น ที่ส่งผลต่อการ

เปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชนท้องถิ่นและองค์กรปกครองท้องถิ่นไทยครั้งใหญ่โดยเฉพาะให้พิจารณาในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญในมาตราสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ เป็นต้นว่า

มาตรา 43 บัญญัติเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ”

มาตรา 46 บัญญัติเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”

มาตรา 52 บัญญัติเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการบริการทางสาธารณสุข”

มาตรา 56 บัญญัติเกี่ยวกับ “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งสิ่งแวดล้อม”

มาตรา 59 บัญญัติเกี่ยวกับ “สิทธิของบุคคลที่จะได้รับข้อมูลและคำชี้แจงจากหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุญาตหรือดำเนินโครงการที่กระทบต่อชุมชนท้องถิ่น”

มาตรา 78 บัญญัติเกี่ยวกับ “การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น”

มาตรา 79 บัญญัติเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม”

มาตรา 282 มาตรา 290 บัญญัติเกี่ยวกับ “การปกครองท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นการวางแผนทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นทุกประการ” ทั้งในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยส่งเสริมให้มีความเป็นอิสระตามหลักแห่งการปกครองตนเอง โดยเฉพาะการให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่วางรากฐานและเป็นแนวทางการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540)

โคเฮิน และ อัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1980, pp. 213-218) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วยการริเริ่ม ตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ประกอบด้วยผลประโยชน์ด้านวัสดุ ด้านสังคม และส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังที่กล่าวโดย นรนิติ เศรษฐบุตร (2542, น. 3) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องมีลักษณะ 7 ประการดังนี้

1. การกระทำนั้นต้องหวังผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐบาลหรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือ ต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ฉะนั้นผลที่หวังจึงอยู่ที่การเลือกนโยบายหรือเลือกตัวบุคคลหรือเลือกทั้งนโยบายและตัวบุคคล

2. ผลที่หวังจากการกระทำทั้งในเรื่องนโยบาย หรือตัวบุคคลนี้จะเป็นเรื่องการเมืองระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติก็ได้

3. การกระทำใด ๆ ก็ตามเกิดขึ้นโดยความสมัครใจและถือว่าความสมัครใจนี้เป็นเงื่อนไขที่สำคัญ นั่นคือการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีใช่การกระทำที่เกิดจากการถูกบังคับ

4. การกระทำนั้นไม่เน้นผลลัพธ์ว่าต้องประสบความสำเร็จเสมอไป

5. การกระทำจะจัดองค์การขึ้นอย่างเป็นระบบ หรือไม่เป็นระบบก็ได้

6. การกระทำดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องก็ได้

7. การกระทำนี้ใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่ถูกต้องก็ได้

จันทนา สุทธิจारी (อ้างใน อมร รักษาสมัย, 2544, น. 410-432) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเด็นสำคัญของความหมายมีดังนี้

1. เป็นกิจกรรมของประชาชนตามสิทธิกฎหมายกำหนด โดยเฉพาะสิทธิการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือสิทธิที่จะเข้าสมาคมหรือก่อตั้งพรรคการเมือง สิทธิเกี่ยวกับการพูด การชุมนุม และการพิมพ์อย่างอิสระ รวมถึงการมีส่วนร่วมต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการปกครอง

2. เป็นการกระทำด้วยความสมัครใจของสมาชิกในสังคมเพื่อที่จะคัดเลือกผู้ปกครองและผู้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ เช่น การลงคะแนนเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง การสัมพันธ์กับผู้แทนของตน การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การแข่งขันเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่รัฐ

3. เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการตามความสมัครใจของสมาชิกที่จะเลือกกระทำที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายรัฐในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ เช่น กิจกรรมถกเถียงปัญหาการเมือง การสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชน เป็นต้น

นอกจากนี้ ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543, น.138-139) ได้อธิบายความหมาย การมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะคือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นวิธีการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ได้แก่ การร่วมกันค้นหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2. การมีส่วนร่วมในนัยทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือประชาชนพัฒนาขีดความสามารถของตน ในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรของชุมชน อันก่อให้เกิดวิธีการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

2.2 การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาเป็นภูมิภาค เพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศ มีอำนาจการต่อรองในการจัดสรรทรัพยากรอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน โดยประชาชนสามารถตรวจสอบได้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการพัฒนาที่เท่าเทียมกันของชายและหญิง (Gender) ในการดำเนินงานพัฒนา

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย มี 2 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นทางการ โดยมีกฎหมายรับรองให้กระทำได้ หรือต้องกระทำ วิธีการที่สำคัญ และปฏิบัติใช้ทั่วไปในระบบประชาธิปไตย มีดังนี้

1.1 การเลือกตั้งในระดับชาติ และท้องถิ่น ซึ่งการเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจน สามารถวัดระดับประเมินค่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ชัดเจนและแน่นอน

1.2 การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน เช่น การพูด การเขียน การอภิปราย และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญที่เป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication)

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ

2.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะนี้ส่วนใหญ่จะเกิดในระบบการเมืองแบบเผด็จการ ไม่ยอมรับและไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีกฎหมายห้ามไว้อย่างชัดเจน หรือบางประเทศที่เป็นประชาธิปไตยจะมีได้ห้าม แต่ไม่ได้ระบุ หรือมีกฎหมายรองรับว่าให้กระทำได้

2.2 การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างหนึ่ง โดยที่ประชาชนรวมตัวกันเพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับนโยบาย หรือการดำเนินการของรัฐบาลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนผู้ชุมนุม

2.3 การก่อความวุ่นวายทางการเมือง เช่น การนัดหยุดงาน กดให้ความร่วมมือกับรัฐบาล หรือละเมิดกฎหมาย อ้างความบกพร่องของรัฐบาลเป็นเหตุ และอาจดำเนินการที่ก่อให้เกิดผลกระทบเป็นความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจสังคม และความมั่นคงทางการเมือง (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543, น. 138-139)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ผ่านมามักเป็นแบบประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน คือ การเลือกผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตน (Representative democracy) และต่อมาเริ่มมีความนิยมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participation democracy) ซึ่งมีลักษณะสำคัญตรงที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นในการให้ความคิดเห็นต่าง ๆ นานา และมีแนวโน้มว่า การจะตัดสินใจใด ๆ มักมีลักษณะฉันทานุมัติที่คนเกือบทั้งหมดเห็นพ้องต้องกัน มากกว่าการลงคะแนนเสียงชี้ขาด (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543, น. 138-139)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

ประเด็นที่เกี่ยวกับอุปสรรคต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีบนเส้นทางการเมือง พบว่าอุปสรรคที่สำคัญได้แก่ นโยบายพรรคที่ไม่ได้เปิดโอกาสให้สตรีในสังคมไทยสามารถเข้าสู่ทางการเมืองอย่างจริงจัง วัฒนธรรมและค่านิยมดั้งเดิมที่ฝังรากลึกเกี่ยวกับบทบาททางเพศรวมทั้งตัวสตรีเอง การที่มีสตรีเพียงจำนวนน้อยมากที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นระบบสภา ผู้แทนราษฎรหรือระบบรัฐสภา รวมทั้งการเป็นสมาชิกองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น อยู่น้อยมากนั้นมีการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นการศึกษาปัจจัยภูมิหลังของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ว่ามีผลกระทบต่อการแสดงบทบาททางการเมืองหรือไม่ (วลีรัตน์ แสงไชย, 2542, น. 66) และความไม่เสมอภาคทางการเมืองระหว่าง

ชายหญิงในสังคมไทย แม้ว่ากฎหมายมีการกำหนดความเสมอภาคของชายหญิงตามกฎหมายหลัก คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women) ที่ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญานับดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน 2528 โดยประเทศไทยได้ดำเนินการบรรจุสิทธิสตรีไว้ในรัฐธรรมนูญสตรีซึ่งเป็นการสอดคล้องต่อบทบัญญัติ ข้อ 2 ของอนุสัญญาที่ระบุไว้ว่า

รัฐบาลทั้งภาคีทั้งหลายขอประณามการเลือกปฏิบัติต่อสตรี โดยวิธีที่เหมาะสมทุกประการไม่ชักช้าและเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้นตกลง เพื่อบรรลุหลักของความเสมอภาคของบุรุษและสตรีไว้ในรัฐธรรมนูญและบทบัญญัติเหล่านั้น และประกันที่จะให้มีการปฏิบัติตามหลักการโดยผ่านกฎหมายและวิธีการที่เหมาะสมอื่น ๆ

การที่ประเทศมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจไม่ได้หมายความว่า สตรีในประเทศนั้น ๆ จะสามารถเข้าถึงอำนาจทางการเมืองได้ จากข้อมูลของ UNIFEM (United Nation Development Fund of Women) ได้รายงานว่าการเป็นประเทศที่พัฒนาหรือกำลังพัฒนา ไม่ใช่ประเด็นที่ส่งผลต่อจำนวนสตรีที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภา จากสถิติปี 2002 มีเพียง 11 ประเทศที่สตรีได้นั่งในสภา จากที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ร้อยละ 30 ในปี 2000 คือประเทศ คอสตาริกา โมแซมบิก เดนมาร์ก นอร์เวย์ เนเธอร์แลนด์ ฟินแลนด์ สวีเดน เยอรมัน อาเจนติน่า อัฟริกาใต้ และไอซ์แลนด์ แม้ว่าประเทศเหล่านี้ใช้ระบบกำหนดโควตาให้แก่สมาชิกสภาสตรี แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้ว เช่นสหรัฐอเมริกาที่มีสตรีที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพียงร้อยละ 12 ฝรั่งเศสร้อยละ 11.8 และ ญี่ปุ่นร้อยละ 10.0 (UNIFEM, 2002)

สภาพดังกล่าวจึงนำไปสู่การเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทางการเมืองสำหรับสตรี จนผลสุดท้ายก็นำมาสู่การจัดทำรัฐธรรมนูญใหม่ขึ้นทั้งฉบับและประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 โดยเรียกรัฐธรรมนูญนี้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่มีการระบุอย่างชัดเจนในเรื่องความเสมอภาคในการเข้าร่วมทางการเมืองและการตัดสินใจทั้งระดับท้องถิ่น และระดับชาติ ด้วยการประกันให้สตรีมีความเสมอภาคในการเข้าร่วมทางการเมือง ยุทธวิธีที่สนับสนุนสตรีให้มีส่วนร่วมทางการเมืองควรมีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับเรื่องที่อยู่ในความสนใจของสตรีในท้องถิ่น อันจะเป็นพื้นฐานของการปฏิรูปการเมืองเพื่อพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ที่เป็นคนดีมีความรู้ ความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต เข้ามารับผิดชอบบริหารท้องถิ่นและประเทศ และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีประสิทธิภาพ มีบทบาท มีโอกาสที่จะ

แสดงบทบาททางการเมือง นอกจากรัฐต้องมีกลไกตามรัฐธรรมนูญที่เรียกว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญคอยควบคุมมิให้มีการใช้เงินซื้อเสียง ข้อราษฎรบังหลวง ละเมิดกฎหมาย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546)

การเมืองว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเมืองพัทยา

จากการที่เมืองพัทยามีการปกครองในรูปแบบพิเศษคือมีอิสระในการบริหารจัดการแบบปกครองตนเอง (Autonomy) เหมือนดังเช่นกรุงเทพมหานคร กล่าวคือในการให้ประชาชนเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปปกครอง มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย อำนาจในการจัดเก็บจัดหารายได้ มีอำนาจในการออกกฎข้อบังคับของท้องถิ่น ซึ่งถือว่าการกระจายอำนาจที่มุ่งหมายให้ประชาชนมีบทบาทในการปกครองตนเองอย่างแท้จริง และหลักการมอบอำนาจ (Devolution) ดังนี้จะเกิดระบอบการปกครองท้องถิ่นที่เรียกว่า การปกครองท้องถิ่นโดยประชาชน (Local Self-Government) การปกครองท้องถิ่นโดยประชาชน มีหลักการที่สำคัญคือการที่ประชาชนใช้สิทธิโดยตรงในการเลือกผู้บริหารโดยตรง และเลือกคณะบุคคลเข้ามาเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นโดยตรง สำหรับในประเทศไทยมีอยู่สองแห่งที่ใช้การระบบการเลือกตั้งนี้คือกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา กล่าวโดยสรุปการปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลักการดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นโดยประชาชนต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย เพื่อจะมีสิทธิ และหน้าที่ในการบริหารจัดการ และปกครองโดยอิสระด้วยตนเอง ดังนั้นจึงมีสภาพเป็นบุคคลตามกฎหมายที่ต้องรับผิดชอบ และปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย และต้องรับผิดชอบต่อบุคคลอื่นในกรณีที่มีการกระทำละเมิดต่อผู้อื่น
2. การปกครองท้องถิ่นโดยประชาชน ต้องมีอิสระในการกำหนดนโยบาย ที่ไม่ขัดต่อนโยบายการปกครองประเทศ
3. การปกครองท้องถิ่นโดยประชาชนมีอำนาจที่จะออกกฎระเบียบบัญญัติเพื่อใช้บังคับ และควบคุมให้การบริหารจัดการบรรลุตามพันธกิจของท้องถิ่น
4. การปกครองท้องถิ่นโดยประชาชน ต้องมีอิสระ (Autonomy) ไม่อยู่ในอำนาจการปกครองของหน่วยราชการอื่น
5. การปกครองท้องถิ่นโดยประชาชน ต้องมีอำนาจในด้านการคลังของตนเอง

พัฒนาการการปกครองรูปแบบพิเศษเมืองพัทยา

เมืองพัทยา เป็นการปกครองรูปแบบพิเศษได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2521 มีฐานะเทียบเท่าเทศบาล มีการบริหารงานตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 โดยมีสภาเมืองพัทยา ทำหน้าที่นิติบัญญัติ มีสมาชิกสภาเมืองพัทยาจำนวน 24 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังมีนายกเมืองพัทยาซึ่งเป็นฝ่ายบริหารที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ส่วนรองนายกเมืองพัทยาจำนวนไม่เกิน 4 คนได้รับการแต่งตั้งโดยตรงจากนายกเมืองพัทยา เมืองพัทยาแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 เขต และแขวงเกาะล้าน โดยแบ่งเป็น 27 ชุมชน ผู้บริหารเมืองพัทยายุคปัจจุบัน (ชุดที่ 2) ได้รับการเลือกตั้งเมื่อต้นปี พ.ศ. 2547 จากจำนวนสมาชิกสภาเมืองพัทยา 24 คน มีสมาชิกสภาเมืองพัทยาที่เป็นสตรีเพียง 1 คน สำหรับฝ่ายบริหารจำนวน 5 คนเป็นบุรุษทั้งหมด และประธานชุมชน 27 คน เป็นสตรีเพียง 8 คนเท่านั้น (กองวิชาการและแผนงานเมืองพัทยา, 2547, น. 9)

1. การจัดตั้งเมืองพัทยา

เมืองพัทยาเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจตามเขตเมืองพัทยาที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติที่ใช้บังคับและเมืองพัทยามีฐานะเป็นนิติบุคคล การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตเมืองพัทยาให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

2. การบริหารเมืองพัทยา

การจัดโครงสร้างการบริหารเมืองพัทยา ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พุทธศักราช 2542ประกอบด้วย สภาเมืองพัทยา และนายกเมืองพัทยา

สภาเมืองพัทยาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนยี่สิบสี่คน โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยาจะเป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยา (ฝ่ายนิติบัญญัติ) อายุสภาเมืองพัทยากำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง เมื่อตำแหน่งสมาชิกว่างลงเพราะถึงคราวออกตามอายุของสภาเมืองพัทยา หรือมีการยุบสภาเมืองพัทยา หรือถือว่าการยุบสภาเมืองพัทยามาตรา 19 วรรคสาม ให้มีการเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ครบอายุของสภาเมืองพัทยา หรือวันที่มีการยุบสภาเมืองพัทยา หรือถือว่าการยุบสภาเมืองพัทยา แล้วแต่กรณีถ้าสภาเมืองพัทยามีอายุเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน สมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งแทนนั้นอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาเมืองพัทยาที่เหลืออยู่

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาเมืองพัทยาวางลงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานเสนอรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งยุบสภาเมืองพัทยาก็ได้

สภาเมืองพัทยาลือกลสมาชิกเป็นประธานสภาเมืองพัทยาคณหนึ่งและรองประธานสภาเมืองพัทยาจำนวนสองคน แล้วเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง

การเลือกประธานสภาเมืองพัทยาและรองประธานสภาเมืองพัทยาให้กระทำกันในการประชุมสภาเมืองพัทยาครั้งแรกหลังจากการเลือกตั้งทั่วไป

ประธานสภาเมืองพัทยาอาจมีการแต่งตั้งเลขานุการประธานสภาเมืองพัทยาและผู้ช่วยเลขานุการประธานสภาเมืองพัทยาไม่เกินจำนวนรองประธานสภาเมืองพัทยา เพื่อช่วยเหลือกิจการตามที่ได้รับมอบหมาย

ประธานสภาเมืองพัทยา มีหน้าที่ดำเนินการประชุมและดำเนินกิจการอื่นให้เป็นไปตามข้อบังคับเมืองพัทยา รองประธานสภาเมืองพัทยามีหน้าที่ช่วยประธานสภาเมืองพัทยา ประธานสภาอาจแต่งตั้งเลขานุการประธานสภาเมืองพัทยา ผู้ช่วยเลขานุการประธานสภาเมืองพัทยาเพื่อช่วยเหลือกิจการตามที่ได้รับมอบหมายและอยู่ในตำแหน่งตามประธานสภาเมืองพัทยา เลขานุการประธานสภาและผู้ช่วยเลขานุการประธานสภา มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ การจัดประชุม และงานอื่นใดตามที่สภาเมืองพัทยามอบหมาย

สมาชิกสภาเมืองพัทยา ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในเขตเมืองพัทยา และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ และต้องไม่เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่เมืองพัทยาเป็นคู่สัญญา (กองวิชาการและวิจัยประเมินผลเมืองพัทยา, 2547)

นายกเมืองพัทยา (ฝ่ายบริหาร) ซึ่งเลือกตั้งโดยโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยาจะเป็นผู้เลือกตั้งนายกเมืองพัทยา ให้กระทำโดยวิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ นายกเมืองพัทยา มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้งแต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ เมื่อนายกเมืองพัทยา พ้นจากตำแหน่งให้จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่พ้นตำแหน่ง ให้มีการมอบหมายงานในหน้าที่นายกเมืองพัทยาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งนายกเมืองพัทยา

นายกเมืองพัทยาอาจแต่งตั้งรองนายกเมืองพัทยาจำนวนไม่เกินสี่คนที่ไม่ใช่สมาชิกเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการเมืองพัทยาตามที่นายกเมืองพัทยา

นายกเมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบายและรับผิดชอบในการการบริหารราชการเมืองพัทยาให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบัญญัติ และนโยบาย
- 2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการเมืองพัทยา
- 3) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเมืองพัทยา เลขานุการนายกเมืองพัทยา ผู้ช่วยเลขานุการนายกเมืองพัทยา ประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษาหรือคณะที่ปรึกษา
- 4) วางระเบียบเพื่อให้งานของเมืองพัทยาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- 5) ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย หรือตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของนายกเมืองพัทยา หรือนายกเทศมนตรีหรือคณะเทศมนตรี (เสถียร วิชัยลักษณ์, 2542, น. 12)

นายกเมืองพัทยาอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกเมืองพัทยา ผู้ช่วยเลขานุการนายกเมืองพัทยาไม่เกินจำนวนของนายกและรองนายกเมืองพัทยาและอาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษาและที่ปรึกษาได้จำนวนรวมกันแล้วไม่เกินห้าคนเพื่อช่วยเหลือในการบริหารราชการเมืองพัทยาตามที่นายกเมืองพัทยามอบหมาย โครงสร้างเมืองพัทยาในภาพรวม ปรากฏในแผนภูมิที่ 2.1 (กองวิชาการและแผนงานเมืองพัทยา, 2547, น. 8)

แผนภูมิที่ 2.1
โครงสร้างการบริหารเมืองพัทยา ตาม พ.ร.บ.
ระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา
พ.ศ. 2542

หมายเหตุ: ปรับปรุงจากกองวิชาการและแผนงานเมืองพัทยา, 2547.

3. อำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยา

ตามมาตรา 62 ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของกฎหมาย เมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในเขตเมืองพัทยา ในเรื่องต่อไปนี้

- 3.1 การรักษาความสงบเรียบร้อย
- 3.2 การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- 3.3 การคุ้มครองและดูแลรักษาทรัพยากรอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- 3.4 การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
- 3.5 การจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- 3.6 การจัดการจราจร
- 3.7 การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- 3.8 การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และการบำบัดน้ำเสีย
- 3.9 การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือประปา
- 3.10 การจัดให้มีการควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ และที่จอดรถ
- 3.11 การควบคุมอนามัยและความปลอดภัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ และสถานบริการอื่น
- 3.12 การควบคุมและส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว
- 3.13 การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 3.14 อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นของเทศบาลนครหรือของเมืองพัทยา (กองวิชาการและแผนงานเมืองพัทยา, 2547)

4. ศักยภาพของเมืองพัทยา

กองวิชาการและแผนงานเมืองพัทยาได้กล่าวถึงศักยภาพของเมืองพัทยาไว้ดังนี้

- 4.1 เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีความสวยงามและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยมีแนวชายหาดที่ใช้เป็นสถานที่ตากอากาศยาวติดต่อกันถึง 15 กิโลเมตร
- 4.2 เป็นเมืองศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ การธนาคาร ธุรกิจบริการ และพาณิชย์กรรมระดับภาค
- 4.3 เป็นเมืองศูนย์กลางการบริการและท่องเที่ยวสำหรับโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเล
- 4.4 เป็นเมืองศูนย์กลางการคมนาคมและโทรคมนาคมระดับภาค

4.5 เป็นเมืองศูนย์กลางการศึกษาทุกระดับ

4.6 เป็นเมืองที่มีระบบสาธารณูปโภคที่สมบูรณ์แบบ เอื้อประโยชน์ต่อการผลิต การลงทุนและการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

4.7 เป็นเมืองที่มีระบบการบำบัดน้ำเสียและการกำจัดขยะที่มีประสิทธิภาพ

4.8 เป็นเมืองที่มีรูปแบบและระบบการปกครองที่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของ ประชาชนอย่างชัดเจน

4.9 เป็นเมืองที่เป็นศูนย์กีฬา และ ศูนย์การแข่งขันกีฬาทางน้ำในระดับประเทศ และระดับโลก (กองวิชาการและแผนงานเมืองพัทยา, 2547)

5. บทบาท/การมีส่วนร่วมของประชาชนของเมืองพัทยา

ในด้านบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น กองวิชาการและแผนงาน เมืองพัทยากล่าวว่าเมืองพัทยา ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การเสนอแนะและการร่วมบริหารกิจกรรม อาทิเช่น แต่งตั้งเป็นคณะทำงานในเทศบาล พัทยา คณะกรรมการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ คณะกรรมการวิสามัญเกาะล้าน แต่งตั้งที่ปรึกษา นายกเมืองพัทยารวมทั้งตั้งตู้รับเรื่องราวร้องทุกข์และ Email ตลอดจนทำการศึกษาวิจัยทัศนคติ และความต้องการของประชาชนเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาจากการให้บริการของเมือง พัทยานอกจากนั้นแล้วยังเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาและการบริการจัดการ อีกทั้งยังมีการอบรมสัมมนากระตุ้นเตือนให้ประชาชนมีความตื่นตัวกับการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้มีการแสดงพลังชุมชนและสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของประชาชนในพื้นที่ (กองวิชาการและแผนงาน เมืองพัทยา, 2547, น. 42)

6. สถานการณ์ทางสังคมของเมืองพัทยา

สถานการณ์ทางสังคมของเมืองพัทยาในด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วย ประชากร สาธารณูปโภค การศึกษา ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย อาชีพรายได้ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การบริหารจัดการ/การดำเนินงานของเมืองพัทยา และรวมทั้งในด้านอื่น ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 ประชากร ประชากรเมืองพัทยามีความหลากหลาย และมีการย้ายถิ่นฐาน กล่าวคือมีประชากรแฝงจำนวนมากถึง 400,000 - 500,000 คน แต่จำนวนประชากรในเขตเมือง พัทยา ตามทะเบียนราษฎร ระหว่าง พ.ศ. 2535-2547 มีประชากรตามทะเบียนราษฎรตั้งแต่

2537 ที่มีอยู่ 61,555 คนเป็นชาย 32,049 คน หญิง 29,506 คน และในปี 2547 มีชาย จำนวน 45,601 คน หญิง 49,341 คน (งานทะเบียนราษฎรเมืองพัทยา, 2547)

แต่จากรายงานการศึกษา “แผนพัฒนาระบบสวัสดิการท้องถิ่นเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี (ระยะที่ 1) การศึกษาสถานการณ์ทางสังคมเมืองพัทยา” พบว่ากลุ่มเป้าหมายของการศึกษาค้างนี้ คือ ประชากรกลุ่มต่างๆที่อาศัยอยู่ในเมืองพัทยา ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพพิเศษ ร้อยละ 5 คนเร่ร่อนร้อยละ 3.0 ผู้ติดเชื้อมีร้อยละ 6.3 แรงงานอพยพร้อยละ 20.0 ผู้ประกอบการ ร้อยละ 10.0 ประชาชนในพื้นที่ร้อยละ 40.1 กลุ่มนักท่องเที่ยวร้อยละ 5.0 เจ้าหน้าที่รัฐท้องถิ่น เอกชนร้อยละ 5.2 กลุ่มผู้พิการร้อยละ 5.1 และประชากรชายจำนวน ร้อยละ 36.8 หญิงร้อยละ 62.4 (อัญมณี บุณกานนท์ และคณะ, 2548.)

6.2 ด้านสาธารณูปโภค

6.2.1 การจัดการด้านสาธารณูปโภคยังมีลักษณะการจัดการที่เป็นไปในลักษณะของการทำงานแบบแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าหรือการตั้งรับมากกว่าการทำงานในเชิงป้องกันปัญหา โดยเฉพาะการป้องกันปัญหาในระยะยาว เช่น ทางเดินเท้าและถนน มีการปรับปรุงและรื้อบ่อย ทำให้เกิดฝุ่นละออง และไม่สะดวกในการเดินเท้า เป็นต้น

6.2.2 บริการรถสาธารณะ รถสองแถว รถมอเตอร์ไซด์ ขาดระเบียบวินัยและมาตรฐานในการให้บริการ เช่น การจอดรถรับส่งผู้โดยสารไม่เป็นระเบียบ เก็บค่าโดยสารเกินราคา ไม่มีป้ายบอกเส้นทาง นารถที่ได้รับการจดทะเบียนไปให้ผู้อื่นขับหรือรับช่วงต่อ

6.3 การศึกษา

6.3.1 เด็กย้ายตามพ่อแม่/ย้ายถิ่น ไม่มีทะเบียนบ้านในเขตเมืองพัทยา จะได้รับการพิจารณาเข้าเรียนในเขตเมืองพัทยาเป็นลำดับรองมาจากเด็กที่มีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตเมืองพัทยา ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองที่มาอยู่ในเมืองพัทยามีความเดือดร้อนในการหาที่เรียนให้เด็ก

6.3.2 เด็กนักเรียนบางส่วนในสถานศึกษา ขาดบริการทางเพศในวัยเรียน

6.3.3 ทุนการศึกษาไม่เพียงพอ มีปัญหาการจัดสรรเสื้อผ้า/อุปกรณ์การเล่าเรียน

6.4 ที่อยู่อาศัย

6.4.1 คนต่างถิ่นมีที่อยู่อาศัยไม่แน่นอนถูกไล่ที่ / ไม่มีที่ปลูกบ้าน

6.4.2 ผู้อาศัยบ้านเช่ามีปัญหาย้ายทะเบียนบ้าน อาทิเจ้าของบ้านไม่ยินยอมให้ย้ายชื่อเช่า หรือบ้านเช่าไม่มีเลขที่บ้าน ทำให้ไม่มีทะเบียนบ้าน ส่งผลต่อการรับสิทธิต่าง ๆ

6.5 สุขภาพอนามัย

6.5.1 บริการด้านสุขภาพไม่ทั่วถึง ไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะคนต่างจังหวัดที่ย้ายถิ่นเข้ามา

6.5.2 สถานบริการด้านสาธารณสุข กระจายไม่ทั่วถึง ไม่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ

6.6 อาชีพรายได้

6.6.1 คนในชุมชนมีอาชีพไม่หลากหลาย “มีอาชีพลอกเลียนแบบกัน” เช่น ขายไข่ปิ้ง/เก็บขยะกันทั้งบ้าน

6.6.2 กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพพิเศษ ถูกเอาเปรียบค่าแรงจากนายจ้าง/เจ้าของบาร์ หรือ “ไม่ได้รับค่าบริการจากผู้ให้บริการ” แทก

6.6.3 ประชาชนไม่รู้จักแหล่งจัดหางาน

6.6.4 เมืองพัทยาที่กำลังแรงงาน มีตลาดแรงงาน แต่ขาดการจัดการ/การประสานให้เกิดงานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง ยังขาดแหล่งฝึก/พัฒนาทักษะอาชีพตามความต้องการจำเป็นของตลาดแรงงาน เช่น แหล่งฝึกคนทำงานด้านการโรงแรมยังมีน้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

6.6.5 บ้านเช่า/ห้องเช่า เป็นแหล่งรวมอบายมุข/ยาเสพติด ประชาชนต้องระแวดระวัง/ดูแลตนเอง รู้สึกไม่ปลอดภัย “ถูกกระชากสร้อยหน้าป้อมตำรวจยังทำอะไรไม่ได้เลย” เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอ ไม่ทั่วถึง บางส่วนปฏิบัติการไม่เป็นธรรม

6.7 มีผู้ประกอบการอาชีพพิเศษ ถูกใช้บริการทำร้ายร่างกายบริเวณชายหาด ชายหาดวงศ์อำมาตย์ บริเวณเขาพระตำหนัก, เขาพระใหญ่ เขาตาโล มีวัยรุ่น/มั่วสุม และเกิดเหตุข่มขืนกันบ่อยครั้ง ปัญหามาจากคนภายนอก คนต่างถิ่น/ชุมชนใกล้เคียง เช่น เขตหนองปรือ, บางละมุง คนต่างจังหวัดเข้ามาทำงานในพัทยา และสร้างปัญหามากกว่าคนในพื้นที่

6.8 ด้านการบริหารจัดการ/การดำเนินงานของเมืองพัทยา

6.8.1 การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

6.8.2 การกระจายข่าวสารต่าง ๆ ค่อนข้างน้อย กลุ่มเป้าหมายไม่ได้รับข่าวสาร ทำให้เข้าไม่ถึงบริการของเมืองพัทยา

6.8.3 การเข้าถึงประชาชน/กลุ่มเป้าหมาย

6.8.4 บริการที่มีอยู่ยังเข้าไม่ถึงประชาชน

6.8.5 ขาดฐานข้อมูลประชากรกลุ่มต่าง ๆ เช่น ด้านสตรี และเด็ก

6.8.6 ข้อมูลต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจน ทั้งในด้านผู้สูงอายุ, สตรี, เด็ก, ผู้ติดเชื้อ

6.8.7 การสนับสนุน/รับฟังเยาวชนยังมีน้อย

6.8.8 ภาคส่วนต่าง ๆ ยังไม่รับฟัง/ไม่ให้การสนับสนุนเยาวชนได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์

6.9 อื่น ๆ

6.9.1 วัฒนธรรมเสื่อมถอย

6.9.2 เมืองพัทยามีบาร์ ดิสโก้เธค คาราโอเกะ เป็นจำนวนมากมีผลต่อพฤติกรรมคนทั่วไปโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมเปลี่ยนคู่ ส่งผลต่อการมีบุตรโดยไม่ตั้งใจ (อัญมณี นูรณกานนท์ และคณะ, 2548, น. 88)

ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา

1. ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี (พ.ศ. 2549-2551) เมืองพัทยา
จากการศึกษาแผนแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี (พ.ศ. 2549-2551) นั้นพบว่า
ยุทธศาสตร์ในการพัฒนา ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาเมืองและเศรษฐกิจแบบยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนและสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริการจัดการที่ดี

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเพิ่มความเข้มแข็งทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาการท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาเมืองพัทยาทตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ข้างต้นมีรายละเอียดดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาเมืองและเศรษฐกิจแบบยั่งยืน ประกอบด้วย

แนวทางที่ 1 การพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงและส่งเสริมการใช้และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการส่งเสริมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของชุมชนในเขตเมืองพัทยา
- โครงการงานอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา
- โครงการสำรวจแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวทางที่ 2 การพัฒนาระบบการจัดการเพื่อยกระดับรายได้ของประชาชนและทุนของชุมชน ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการส่งเสริมอาชีพระยะสั้นแก่ประชาชนในชุมชน
- โครงการฝึกอบรมความรู้เพิ่มพูนประสบการณ์วิชาชีพผู้ประกอบการรายภาค
- โครงการอบรมการตัดเย็บเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น

แนวทางที่ 3 การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการพื้นฐานของท้องถิ่นให้มีความสมบูรณ์และทั่วถึงทุกพื้นที่ ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการก่อสร้างสะพานข้ามทางรถไฟถนนพรประภาณิมิต
- โครงการก่อสร้างลานอเนกประสงค์บริเวณสะพานยาวคลองนาเกลือ
- โครงการสร้างอุโมงค์ทางแยกพิทยากลาง

แนวทางที่ 4 การพัฒนาระบบการจัดการและการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการพิทักษ์รักษาสิงแวดล้อม
- โครงการจัดสร้างปะการังเทียม
- โครงการติดตามตรวจสอบสิ่งแวดล้อมและมลพิษในสถานประกอบการ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนและสังคม ประกอบด้วย

แนวทางที่ 1 การสร้างความปลอดภัยและให้ความคุ้มครองในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการดูแลความปลอดภัย
- โครงการตำรวจบ้าน
- โครงการจัดหาเรือตามภารกิจกู้ภัยทางทะเลเมืองพิทยา

แนวทางที่ 2 การจัดวางระบบป้องกัน เตือนภัยจากสาธารณภัยฝ่ายพลเรือนเพื่อเตรียมความพร้อมในทุกพื้นที่ ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เพื่อป้องกันอัคคีภัย
- โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครกู้ภัยทางทะเล
- โครงการสำรวจและวางท่อการดับเพลิงให้เพียงพอ

แนวทางที่ 3 การจัดระเบียบสังคมส่งเสริม ศีลธรรม และจริยธรรม และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการวันแม่แห่งชาติ
- โครงการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน
- โครงการจัดงานวันสำคัญทางศาสนาและประเพณี

แนวทางที่ 4 การส่งเสริมและสนับสนุนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับประชาชน องค์การประชาชน องค์การธุรกิจเอกชน องค์การพัฒนาเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการแข่งขันกีฬาป้องกันประชาด้านยาเสพติด
- โครงการต่อต้านยาเสพติดในสถานศึกษา
- โครงการชุมชนสัมพันธ์โรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา

แนวทางที่ 5 การพัฒนาระบบการบริหารและระบบการจัดการด้านสาธารณสุข ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ
- โครงการสุขศึกษาเชิงรุกแบบองค์รวม
- โครงการสำรวจ จปฐ ในเขตเมืองพัทยา

แนวทางที่ 6 การพัฒนาระบบการศึกษา การกีฬา และนันทนาการ ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการจัดงานพัทยามาราธอน
- โครงการส่งเสริมเล่นดนตรีไทย
- โครงการจัดสรรทุนการศึกษาให้เด็กด้อยโอกาส

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วย

แนวทางที่ 1 การพัฒนาระบบการบริหารงานเมืองพัทยาให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐาน ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการจัดทำห้องสมุดสิ่งแวดล้อม
- โครงการอบรมและดูงานการจัดการขยะมูลฝอย
- โครงการแผนพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมท้องถิ่นเมืองพัทยา

แนวทางที่ 2 ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเมืองพัทยา ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการเลือกตั้งกรรมการชุมชน
- โครงการเกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกเมืองพัทยา สมาชิกสภา และการเลือกตั้งระดับประเทศ
- โครงการสรรหาผู้นำเพื่อบริการประชาชนดีเด่น

แนวทางที่ 3 การสร้างกลไกให้ประชาชนสามารถตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารจัดการเมืองพัทยา ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการประเมินผลและปรับปรุงกระบวนการให้บริการประชาชนของเมืองพัทยา
- โครงการจัดทำแผ่นพับคู่มือ VCD ประชาสัมพันธ์
- โครงการอบรมกฎหมายใกล้ตัว

แนวทางที่ 4 การบริหารและพัฒนาระบบงานให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูประบบราชการและการกีดตามกฎหมาย ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็นดังนี้

- โครงการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ป่วยเอดส์
- โครงการประชุมสัมมนาองค์กรเครือข่ายเพื่อการสนับสนุนและพัฒนางานด้านสังคมสงเคราะห์

- โครงการจัดการศึกษาและฝึกอาชีพเด็กด้อยโอกาสในเขตเมืองพัทยา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเพิ่มความเข้มแข็งทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ประกอบด้วย

แนวทางที่ 1 การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของเมืองพัทยา ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการอบรมคอมพิวเตอร์บุคลากรเมืองพัทยา
- โครงการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ
- โครงการจัดซื้อโมบายเคสลิ้นที่เพื่อบริการประชาชนด้านห้องสมุด

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

แนวทางที่ 1 การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการและโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการปรับปรุงศูนย์บริการนักท่องเที่ยวประจำหาด
- โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะ
- โครงการก่อสร้างหลังคาโซล่าเซลล์

แนวทางที่ 2 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและแหล่งท่องเที่ยว ดังเช่นมีโครงการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

- โครงการจัดงาน PATTAYA& East Thailand Travel Mart
- โครงการสนับสนุนกิจกรรมกีฬาคนพิการ เพื่อการท่องเที่ยว
- โครงการสนับสนุนจัดกิจกรรมเคาน์ดาวน์ในวันขึ้นปีใหม่

กลยุทธ์การส่งเสริมสตรีให้มีส่วนร่วมทางการเมือง

จากการศึกษาแผนแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี (พ.ศ. 2549-2551) พบว่าถึงแม้เมืองพัทยาจะมียุทธศาสตร์การพัฒนาในด้านต่างๆ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรีโดยตรงโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องการส่งเสริมสตรีให้มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบระดมสมอง (A-I-C) โดยการสร้างภาพความฝัน (A - Appreciation) และหามาตรการให้เป็นไปตามความฝัน (I - Influence) และวิธีต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้สตรีเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองของสตรี (C - Control) ผู้ที่จะมีบทบาทในทางส่งเสริมดังกล่าวได้แก่ประชากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมคือ นักการเมือง กรรมการชุมชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้ได้กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับการเมืองท้องถิ่น ที่เกิดจากการใช้การวิเคราะห์สี่ข้อ (SWOT Analysis) เพื่อให้กลุ่มดังกล่าวมาร่วมกันวิเคราะห์ เกี่ยวกับสถานการณ์ในด้านจุดอ่อนดังเช่น การที่สตรีไม่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ และมีการกีดกันโดยปริยาย อีกทั้งมีการวิพากษ์วิจารณ์ ในลักษณะที่ว่าสตรีไม่มีความสามารถทัดเทียมบุรุษโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารจัดการ

สำหรับจุดแข็งนั้นแม้ว่ากฎหมายระดับประเทศมีการสนับสนุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเมืองของประเทศไทย ได้มีการแก้กฎระเบียบ กฎกระทรวง พระราชบัญญัติและกฎหมายหลายฉบับ ถ้ารัฐธรรมนูญพ.ศ. 2540 ได้รับรองความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย และมีกฎหมายรับรองรัฐธรรมนูญ กฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสตรีก็จะได้รับการแก้ไขและถูกยกเลิกไป ในที่สุดแม้ว่าจะมีรัฐธรรมนูญรับรองความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย มีกฎหมายรับรองรัฐธรรมนูญ สตรีก็สามารถมีบทบาทได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ถ้าผู้ชายไม่ปรับบทบาทของตนเข้ารับผิดชอบ ในการช่วยทำงานบ้าน ช่วยอบรมเลี้ยงดูบุตร และเปลี่ยนความคิดความเชื่อที่เห็นผู้หญิงเป็นเพียงเครื่องบำบัดความใคร่ทางเพศ เห็นการเที่ยวโสเภณีเป็นเรื่องธรรมดาและเห็นว่าการหาความสุขบนเนื้อตัวร่างกายของสตรี เป็นสิทธิพิเศษที่ผู้ชายทำได้เพื่อหาประสบการณ์ และไม่คิดว่าหญิงมีสิทธิมนุษยชนเท่าเทียมกับชาย ที่จริงแม้ร่างกายชายหญิงจะมีกระดูก มีกล้ามเนื้อที่แตกต่างกัน ไม่เหมือนกัน แต่ในสังคมที่เจริญแล้วทั่วโลกถือกันว่าชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน (วิมลศิริ ชำนาญเวช, 2545, น. 55)

สำหรับโอกาส การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ในเมืองพัทธานัน แม้จะไม่มี การกีดกันโดยตรง แต่ในอดีตที่ผ่านมาสตรีที่เข้ารับสมัครเองไม่ได้แสดงบทบาทให้ชัดเจน ถึงความมุ่งมั่นในทางการเมือง ดังเช่น ไม่มีการรณรงค์หาเสียงอย่างจริงจัง รวมทั้งไม่มีการแสดง นโยบาย และแผนงานที่ชัดเจนที่พอจะทำให้ประชาชนศรัทธาและเชื่อมั่นว่าสตรีจะสามารถเข้ามา มีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างแท้จริง

ทางด้านอุปสรรค หรือภัยคุกคาม (Threat) เนื่องมาจากวัฒนธรรมทางการเมือง และ ค่านิยมดั้งเดิมที่ฝังรากลึกเกี่ยวกับบทบาททางเพศ ทำให้สตรีขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากการที่ถูกพรรคการเมืองปิดกั้น อีกทั้งค่านิยมของนักการเมืองบุรุษยังไม่ได้ให้เกียรติและให้ ความเคารพต่อนักการเมืองสตรีมากนัก (ขวัญดาว ลือเปี่ยม, 2545, น. 47) นอกจากนี้ยังมีปัจจัย อื่นที่เป็นอุปสรรคคือส่วนหนึ่งเป็นภูมิหลังของสตรีเอง เช่น ปัจจัยด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการศึกษาประสบการณ์ทางการเมือง (วลีรัตน์ แสงไชย, 2542, น. 32) รวมทั้งสตรีเอง ขาดแรงจูงใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง แม้ว่าจะมีการยอมรับนักการเมืองสตรีมี มากขึ้น แต่ยังคงเหลือแนวคิดที่ว่าตำแหน่ง อบต.ไม่เหมาะกับสตรี เพราะไม่สามารถจัดการ กับเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งเป็นความเข้าใจผิด นอกเหนือจากนี้เกิดจากพรรคการเมืองที่ ปิดกั้น ไม่ได้เปิดโอกาสให้สตรีในสังคมไทยสามารถเข้าสู่การเมืองอย่างจริงจัง (อรพรรณ ฤาชา, 2547, น. 69)

ในการศึกษานักการเมืองท้องถิ่น (สตรี) พบว่า ถึงแม้จะมีทั้งชายและหญิงลงสมัครรับ เลือกตั้ง บุรุษเป็นฝ่ายที่ได้รับเลือกมากกว่า เป็นผลมาจากสิ่งที่กีดขวางทางสังคม และทาง โครงสร้าง ดังนั้นการกระจายอำนาจเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถทำให้สตรีในพื้นที่เข้าถึงทรัพยากร อย่างเท่าเทียมกับบุรุษได้ (สุธีรา ทอมสัน, 2537) ประเด็นที่เกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างหญิง ชายในสังคมไทย พบว่าในสังคมไทยยังไม่พัฒนาเท่ากับประเทศทางตะวันตก แม้สังคมไทยจะมี การพัฒนาในด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างหญิงชายแล้วก็ตาม แต่ไม่อาจเกิด จริงในทางปฏิบัติ เมื่อพิจารณาค่านิยมนักการเมือง บุรุษยังไม่ได้ให้เกียรติ และให้ความเคารพต่อ นักการเมืองสตรีมากนัก (ขวัญดาว ลือเปี่ยม, 2545, น. 33)

ดังนั้นจากการวิเคราะห์สถานการณ์ของเมืองพัทธานในด้านกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการใน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี นั้นพบว่าไม่มีประเด็นการส่งเสริมสตรีโดยตรง และจากการ ทบทวนวรรณกรรมจึงสรุปว่าควรมีการจัดทำกลยุทธ์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของสตรีในด้านต่าง ๆ ดังนี้

กลยุทธ์ อรรถพรณ ฤาชา ให้ความหมายไว้ 2 ประการ คือ (อรรถพรณ ฤาชา 2547, น. 52)

กลยุทธ์ คือ วิธีการดำเนินงานเพื่อบรรลุภารกิจ หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กลยุทธ์จะระบุขั้นตอนที่ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

กลยุทธ์ คือ ผลผลิตของกระบวนการการบริหารเชิงกลยุทธ์ ซึ่งกลยุทธ์ในองค์กรจะมีอยู่หลายระดับตามหน่วยงานที่ได้ตั้งขึ้น

ส่วนกลยุทธ์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือวิธีการที่ได้จากการคิดด้วยการระดมสมองของกลุ่มเป้าหมายคือผู้นำชุมชนเมืองพัทยาที่มีส่วนร่วมในการประชุมเชิงปฏิบัติการ มาร่วมกันกำหนดเป็นกลยุทธ์เพื่อใช้ในการส่งเสริมสตรีให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเมืองพัทยาเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการที่จะกำหนดกลยุทธ์หรือวิธีการที่จะส่งเสริมให้สตรีให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเมืองพัทยาเพิ่มมากขึ้นนั้นก่อนอื่นคงต้องมีการศึกษาถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategy Management) โดยต้องการดำเนินตามขั้นตอนต่าง ๆ ตามทฤษฎีการวางแผนกลยุทธ์ ดังนี้ (วิมลทิพย์ ทองระอา, 2545, น. 17)

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยพิจารณาถึงโอกาส และอุปสรรค และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยพิจารณาถึงจุดแข็ง และจุดอ่อนทั้งในอดีตที่ผ่านมา รวมถึงปัจจุบัน และอนาคตอีกด้วย ซึ่งเรียกว่า การวิเคราะห์สี่ข้อ (SWOT Analysis) อันประกอบด้วยจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และภัยคุกคาม (Threats)

2. การกำหนดกลยุทธ์ เป็นการพัฒนาแผนระยะยาวของโอกาส และกำจัดอุปสรรคที่มาจากสภาพแวดล้อมภายนอกให้ได้ รวมทั้งสามารถที่พัฒนาจุดแข็ง และกำจัดจุดอ่อนที่มาจากสภาพแวดล้อมภายใน เพื่อกำหนดเป็นวิธีการที่สามารถเอาชนะอุปสรรคและจุดอ่อนเพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่สามารถบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือการกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้สตรีให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเมืองพัทยาเพิ่มมากขึ้น

3. การดำเนินกลยุทธ์ เป็นการวางแผนดำเนินงานในรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงเพื่อบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้คือกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้สตรีให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเมืองพัทยาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในส่วนนี้ในการวิจัยครั้งนี้จะเสนอแนะเป็นกลยุทธ์ เพื่อให้สตรีที่ต้องการลงสมัครรับเลือกตั้งนำไปทดลองใช้

4. การควบคุมกลยุทธ์ เป็นการตรวจสอบกิจกรรม ที่ดำเนินการตามกลยุทธ์ และผลการดำเนินการ เพื่อเปรียบเทียบระหว่างผลการดำเนินการที่เกิดขึ้นจริงกับแผนกลยุทธ์ที่กำหนด ซึ่งต้องมีการติดตาม ประเมิน เพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นไป

ดังนั้นจากการทบทวนวรรณกรรมในเรื่องกลยุทธ์การส่งเสริมสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองท้องถิ่น นั้นพบว่ามีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้น้อยมาก การกำหนดกลยุทธ์ในเรื่องนี้จึงมีแนวทางจากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องกลยุทธ์ซึ่งจะพบในเรื่องการบริหารจัดการองค์กร เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง

สำหรับงานวิจัยนี้กำหนดกลยุทธ์เป็นดังนี้

1. การปลูกฝังจิตสำนึกทางการเมืองให้สตรี (ปาณินิต วรวงศ์, 2545, น. 40-51; นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 68-77)

กลยุทธ์ที่ 1 : การปลูกฝังจิตสำนึกทางการเมืองให้สตรี

สตรีมีจำนวนครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งประเทศ แต่สัดส่วนสตรีที่มีส่วนร่วม และมีบทบาททางการเมืองน้อยมาก แต่สตรียังขาดจิตสำนึกทางการเมือง ทั้งนี้เนื่องจากสตรียังไม่กล้าเสนอตนเอง ไม่มั่นใจ หรือครอบครัวไม่สนับสนุน นอกจากนี้การที่ตัวสตรีเองไม่สนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเนื่องจากการกิจในครอบครัว รวมทั้งโครงสร้างวัฒนธรรมทางสังคมที่ฝังรากลึกในอดีตเกี่ยวกับระบบชายเป็นใหญ่ และเน้นให้ชายเป็นผู้บริหารนอกบ้าน ดังนั้นการปลูกฝังจิตสำนึกทางการเมืองเพื่อให้เห็นความสำคัญบทบาทสตรีที่มีต่อการเมือง การปกครองในฐานะที่ตนเป็นพลเมืองคนหนึ่งของประเทศจึงเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานประการหนึ่ง (ปาณินิต วรวงศ์, 2545, น. 40-51; นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 68-77)

2. สร้างความตระหนักการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้สตรี (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006; ปาณินิต วรวงศ์, 2545, น. 52-55; นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 71-79)

กลยุทธ์ที่ 2 : สร้างความตระหนักการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้สตรี

จากการที่สตรียังขาดความความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเนื่องจากยังขาดความรู้ ความเข้าใจถึงความสำคัญของการเมืองว่า การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน การตระหนักซึ่งหมายถึงการรู้ ประจักษ์ชัดแจ้งในทางการเมือง รวมทั้งจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมปลูกฝัง กล่อมเกลา บุคลิกภาพของสตรีว่าต้องอ่อนโยน น่ารัก เป็นแม่บ้านมีหน้าที่ดูแลบุตร และสามี รวมทั้งขาดประสบการณ์จากโลกภายนอกบ้าน ทำให้สตรีขาดการเรียนรู้ถึงความสำคัญทางการเมืองว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ดังนั้นการสร้างการรู้ ประจักษ์ถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนาสตรีให้มีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่นำไปสู่ความเท่าเทียมของความเป็นมนุษย์ (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006; ปาณินิต วรวงศ์, 2545, น. 52-55; นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 71-79)

3. ปรับทัศนคติ และความเชื่อ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองให้สตรี (สุธีรา วิจิตรานนท์ และเมทินี พงษ์เวช, 2548, น.18; วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, น. 25-34; นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 57-60; ปาลชนิดี วรวงศ์, 2545, น. 34-38)

กลยุทธ์ที่ 3 : ปรับทัศนคติ และความเชื่อ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองให้สตรี

กลยุทธ์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการปรับทัศนคติ และความเชื่อ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองให้สตรี ทั้งนี้เพราะในอดีตการเมืองการปกครองนั้นเป็นเรื่องของบุรุษอีกทั้งความไม่เอื้อจากโครงสร้างการเมืองการปกครอง ระบบสังคมชายเป็นใหญ่ได้ครอบงำจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีคิด เจตนาคติ (แนวความคิด) และความเชื่อของสตรีว่าสตรีไม่มีหน้าที่และไม่ควรมีบทบาททางการเมือง อีกทั้งสตรีเองยังขาดความไม่มั่นใจในความปลอดภัยในชีวิตของตนเอง ของคนที่ตนเองรัก รวมทั้งเห็นความรุนแรงในการต่อสู้ทางการเมือง ทำให้สตรีเกิดความหวาดกลัว (สุธีรา วิจิตรานนท์ และ เมทินี พงษ์เวช, 2548, น.18; วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, น. 25-34; นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 57-60; ปาลชนิดี วรวงศ์, 2545, น. 34-38)

4. สร้างเครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองให้สตรี (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 35-40; นงนภัส เทียงกมล, 2547, น. 61-65)

กลยุทธ์ที่ 4 : สร้างเครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองให้สตรี

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองให้สตรีนั้นเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่ง เพราะการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้นั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพราะสามารถที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจ ปรับวิถีความคิด และความเชื่อ ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการที่จะมีส่วนร่วมผลักดันกลไกประวัติศาสตร์ทางการเมืองไปสู่การพัฒนาที่เป็นธรรมของทั้งมิติหญิงชาย ซึ่งสุดท้ายจากการที่เป็นสมาชิกในเครือข่ายการเรียนรู้ทางการเมืองนั้นจะสามารถปรับโลกทัศน์ของสตรีว่าตนเองในฐานะพลโลกที่ควรมีบทบาทอย่างเท่าเทียมกับบุรุษทางการเมือง (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 35-40; นงนภัส เทียงกมล, 2547, น. 61-65)

5. สร้างระบบสารสนเทศส่งเสริมความรู้ และความเข้าใจทางการเมืองให้สตรี (นงนภัส เทียงกมล, 2548, น. 22-30; นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 45-61)

กลยุทธ์ 5 : สร้างระบบสารสนเทศส่งเสริมความรู้ และความเข้าใจทางการเมืองให้สตรี

กลยุทธ์การสร้างระบบสารสนเทศส่งเสริมความรู้ และความเข้าใจทางการเมืองให้สตรีที่ขาดโอกาสทางการศึกษาให้มีโอกาสรับข่าวสารความรู้ทางการเมือง เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องว่าสตรีเองเป็นบุคคลที่สำคัญเท่าเทียมกับบุรุษที่ต้องมีส่วนร่วมโดยมีบทบาท

หน้าที่ในการร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ และร่วมปกครองกับราษฎรอย่างเท่าเทียมกัน (นงนภัส เทียงกมล, 2548, น. 22-30; นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 45-61)

6. สนับสนุนให้สตรีเลือกตัดสินใจเข้ามามีบทบาททางการเมือง (สุธีรา วิจิตรานนท์ และ เมทินี พงษ์เวช, 2548, น. 19-20; วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, น.33-35; ปาลชนิด วรวงศ์, 2545; นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 41-43)

กลยุทธ์ที่ 6 : สนับสนุนให้สตรีเลือกตัดสินใจเข้ามามีบทบาททางการเมือง

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการให้สตรีมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทุกระดับ. ขึ้น และตั้งเป้าหมายเพิ่มจำนวนสตรีในระดับตัดสินใจทางการเมือง และการบริหารทุกระดับอย่างน้อยเป็นสองเท่า (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2546, น. 1) ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่ากลยุทธ์การสนับสนุนให้สตรีเลือกตัดสินใจเข้ามามีบทบาททางการเมือง เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริงนั้นต้องมีวิธีการ หรือกลยุทธ์ที่ชัดเจนในการที่จะส่งเสริมให้สตรีมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถตัดสินใจเข้าร่วมทางการเมืองท้องถิ่น (สุธีรา วิจิตรานนท์ และ เมทินี พงษ์เวช, 2548, น. 19-20; วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, น.33-35; ปาลชนิด วรวงศ์, 2545; นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2542, น. 41-43)

การพัฒนาเมืองพัทยามาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยเริ่มต้นเป็นครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ซึ่งในรัชสมัยของพระองค์ท่านได้มีการปฏิรูประบบราชการอย่างขนานใหญ่ในปี พ.ศ. 2435 โดยยกเลิกระบบจตุสดมภ์ที่แบ่งส่วนราชการเป็น 4 กรมใหญ่ ได้แก่ กรมเวียง กรมวัง กรมคลัง และกรมนา ซึ่งเคยใช้อยู่เป็นเวลานานนับแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มาเป็นระบบกระทรวงและกรมที่มีการแบ่งแยกภารกิจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง กรมแตกต่างกันออกไปอย่างชัดเจน และจัดตั้งจังหวัดและมณฑลขึ้นโดยส่งขุนนางจากกระทรวงและกรมไปปกครองซึ่งมีผลทำให้ระบบ “กินเมือง” ที่ใช้อยู่เดิม ซึ่งเป็นการปกครองโดยเชื้อสายเจ้าเมืองนั้นๆ ต้องล้มเลิกไป นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังทรงได้ริเริ่มจัดตั้งสุขาภิบาลแห่งแรกในประเทศไทย ต่อมาได้มีการจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอมและสุขาภิบาลในหัวเมืองต่าง ๆ ขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก สุขาภิบาลเหล่านี้ได้ดำรงอยู่ต่อมาจนถึง พ.ศ. 2475 (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2544, น. 71)

ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ได้มีการมอบหมายคณะกรรมการชุดหนึ่งที่มีนายอาร์ดี เครก (R. D. CRAIG) ที่ปรึกษาชาวต่างประเทศของรัฐบาลเป็นประธาน ทำหน้าที่จัดทำร่างกฎหมายเทศบาลขึ้น โดยกำหนดให้เทศบาลมีการปกครองตนเองได้มากกว่ารูปแบบสุขาภิบาลที่มักจะให้รัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือข้าราชการส่วนภูมิภาคเป็นผู้ดูแล ร่างกฎหมายดังกล่าวได้รับการจัดทำขึ้นแล้ว แต่เรื่องไปค้างอยู่ที่กรมร่างกฎหมายของรัฐบาล ในขณะนั้น จนกระทั่งเกิดการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้นในปี พ.ศ. 2475

ภายหลังการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร คณะราษฎรได้ดำเนินการปฏิรูปปรับปรุงระบบราชการที่มีอยู่แต่เดิมทั้งหมด โดยจัดระบบราชการออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

กล่าวโดยเฉพาะการบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น เมื่อสุขาภิบาลที่สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ได้ถูกยกเลิกไป คณะราษฎรซึ่งนำโดย ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ (หลวงประดิษฐมนูธรรม) รัฐบุรุษอาวุโส ได้จัดตั้งระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบ “เทศบาล” โดยนำมาจากระบบคอมมูน (Commune) ของประเทศฝรั่งเศส การปกครองรูปแบบนี้ถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลายครั้ง แต่ก็ยังใช้มาจนทุกวันนี้

แม้จะมีรูปแบบเทศบาลอยู่แล้ว แต่การจัดตั้งมิได้เป็นไปตามแผนที่รัฐบาลวางไว้ โดยรัฐบาลวางแผนว่าจะจัดตั้งเทศบาลขึ้นในทุกตำบลซึ่งมีอยู่ในขณะนั้นประมาณ 2,000 ตำบล แต่ปรากฏว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2476 – พ.ศ. 2495 มีการจัดตั้งเทศบาลได้เพียงร้อยละแห่งเท่านั้น ดังนั้นในปี พ.ศ. 2495 รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495 ขึ้นและนำรูปแบบสุขาภิบาลในสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงมาใช้ควบคู่ไปกับรูปแบบเทศบาลที่สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2476 สุขาภิบาลใหม่นี้มีอายุยาวนานถึงปี พ.ศ. 2542 ภายหลังจากที่มีการแก้ไขกฎหมายยกฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลทั้งหมด

ปี พ.ศ. 2496 รัฐบาลได้แก้ไขกฎหมายเทศบาลเสียใหม่โดยพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้งและใช้มาจนถึงทุกวันนี้

ปี พ.ศ. 2498 รัฐบาลเล็งเห็นว่าประชาชนที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลไม่มีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใดคอยดูแล สมควรที่จะจัดให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่มาทำหน้าที่ช่วยเหลือประชาชน รัฐบาลจึงริเริ่มนำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า

"องค์การบริหารส่วนจังหวัด" มาใช้ กฎหมายองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 ใช้มาจนถึงปี พ.ศ. 2540 จึงถูกยกเลิกไป โดยกฎหมายฉบับใหม่ ปี พ.ศ. 2540 ที่ใช้มาจนถึงทุกวันนี้

ปี พ.ศ. 2499 รัฐบาลได้ตั้ง "สภาตำบล" และ "องค์การบริหารส่วนตำบลขึ้น" ซึ่งไม่ค่อยประสบผลสำเร็จมากนัก จนกระทั่งปี พ.ศ. 2537 จึงมีการออกกฎหมายสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฉบับใหม่ ซึ่งใช้มาจนถึงทุกวันนี้

ปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลได้จัดตั้ง "กรุงเทพมหานคร" ขึ้นเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษแตกต่างไปจากสุขาภิบาล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีอยู่ในขณะนั้น ต่อมาได้มีการยกเลิกกฎหมายปี พ.ศ. 2518 และได้มีการตรากฎหมายฉบับใหม่ปี พ.ศ. 2528 ซึ่งใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้

ปี พ.ศ. 2521 รัฐบาลได้จัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษขึ้นอีกองค์กรหนึ่งที่จังหวัดชลบุรี แต่ไม่ได้ทำให้จังหวัดชลบุรีทั้งจังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหมือนกรุงเทพมหานคร โดยรัฐบาลเพียงแต่ยกฐานะสุขาภิบาลนาเกลือ ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบางละมุง ขึ้นเป็น "เมืองพัทยา" ในฐานะที่เป็นองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

ปี พ.ศ. 2542 มีการออกพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาล พ.ศ. 2542 มีผลเป็นการยกฐานะสุขาภิบาลที่มีอยู่เดิมขึ้นเป็นเทศบาลทั้งหมด และทำให้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย ซึ่งแต่เดิมมี 6 รูปแบบ ลดเหลือเพียง 5 รูปแบบเท่านั้น (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2544, น. 23-25)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุธีรา วิจิตรานนท์ และ เมทินี พงษ์เวช (2547, น. 23) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้หญิงทางการเมืองและการบริหารในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยศึกษาในเชิงคุณภาพ และจากจำนวนวุฒิสมาชิก และสมาชิกสภาในระดับต่าง ๆ พบว่าระดับชาติ วุฒิสมาชิกมีชายมากถึงร้อยละ 90 ในขณะที่จำนวนชายที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากเขตเลือกตั้ง มีสูงถึงร้อยละ 90.5 และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากบัญชีรายชื่อเป็นชายสูงถึงร้อยละ 92.0 ในระดับท้องถิ่นก็มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันแต่สูงกว่า โดยกำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีสัดส่วนสูงสุด คือ เป็นชายร้อยละ 98.2 และ 97.9 ตามลำดับ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นชายร้อยละ 97.1 สมาชิกสภาเทศบาลร้อยละ 94.0 สมาชิกสภาจังหวัดร้อยละ 93.7 และที่มีสัดส่วนต่ำที่สุด คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลก็ยังมีสูงถึงร้อยละ 91.2 สำหรับในด้านฐานะนักบริหาร ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีสตรีที่เข้าร่วมคณะรัฐบาลในตำแหน่งรัฐมนตรีไม่เกิน 3 คน สตรีที่มีหน้าที่หรือ

บทบาทในการบริหารพรรคการเมืองมีเพียงร้อยละ 10 ในหน่วยงานของรัฐมีข้าราชการที่เป็นสตรีและมีระดับตำแหน่งระดับ 9 ขึ้นไปเพียง ร้อยละ 12 เท่านั้น

ปัจจุบันพบว่าสถานะของสตรีได้มีบทบาทในสังคมทั้งในประเทศ และระดับโลกมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสตรีได้รับการศึกษาสูงขึ้น สตรีประกอบอาชีพซึ่งใช้มันสมองแทนแรงงานมากขึ้น อีกทั้งการเคลื่อนไหวขององค์กรเอกชนระหว่างประเทศมีอิทธิพลเรียกร้องความเท่าเทียมกันของสิทธิสตรีมากขึ้น ดังนั้นสตรีสนใจจะเข้าสู่เวทีการเมืองนั้น จำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ คุณสมบัติ และข้อมูลที่เอื้อให้สตรีสามารถบรรลุเป้าหมายทางการเมืองไม่เพียงความรู้เท่าทันปัจจุบัน แต่ยังรวมถึงความรู้เท่าทันต่ออนาคตอีกด้วย ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่นในปัจจุบัน ถึงแม้สตรีนั้นจะเป็นนักการเมืองท้องถิ่น และไม่ต้องการผันตัวเองเข้าสู่เวทีการเมืองระดับชาติ ดังนั้นภาพรวมการเมืองของประเทศจึงเป็นสิ่งที่นักการเมืองสตรีรุ่นใหม่ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง (อรพรรณ ฤาชา, 2547, น. 66)

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (อ้างใน ประมวล นาดัน, 2547, น. 102) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมในสังคมการเมืองการปกครองของสตรีไทย ได้กล่าวว่าในสมัยก่อนกรุงรัตนโกสินทร์ สตรีไทยส่วนใหญ่ถูกจำกัดโดยขนบธรรมเนียมประเพณี ให้สตรีมีบทบาทหน้าที่อยู่ในครอบครัว และสมัยรัตนโกสินทร์ก่อนการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2475 เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงในสิทธิความเสมอภาค ตามข้อบัญญัติทางกฎหมายต่าง ๆ ก็ตาม แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้ว บทบาทของสตรีทางการเมืองและการปกครองมีการเปลี่ยนแปลงน้อยและช้ามาก มีสตรีจำนวนน้อยได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครอง ทั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมานานนับสิบปี สตรีก็ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทตนเองน้อยมาก สาเหตุแห่งปัญหาของการมีส่วนร่วมในบทบาททางสังคม การเมือง การปกครองนั้น มาจากค่านิยม และความเชื่อของสตรี จากการสำรวจชี้ให้เห็นว่าจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคม การเมือง การปกครองของสตรีในไม่ช้า พร้อมกันนี้จากการศึกษาเรื่องเดียวกัน ได้มีข้อเสนอแนะไว้ถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติค่านิยมให้คนในสังคมทุกระดับเห็นความสำคัญของพลังสตรีที่ยังไม่ได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องหยิบยกมาพิจารณาหามาตรการและวางกลยุทธ์ ให้เร่งเปลี่ยนทัศนคติกับคนในสังคมไทย ผู้หญิงและผู้ชายควบคู่กันไป ตั้งแต่ระบบครอบครัว โรงเรียนและองค์การอาชีพต่างๆ พร้อมทั้งการสร้างสิ่งแวดล้อมและโอกาสที่เอื้อให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในสังคมการเมือง

การปกครอง จะเห็นได้ว่าเรื่องของทัศนคติ และ ค่านิยมของบุคคลเป็นจุดที่ได้รับความสนใจในการพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมในสังคม การเมือง การปกครองของสตรี

ในทางการเมือง แม้ว่าประเทศไทยจะไม่มีการกีดกันสตรีไทยในการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ตาม จำนวนร้อยละของสตรีในภาครัฐบาล หรือการเมืองไม่ได้สะท้อนถึงจำนวนประชากรสตรีโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับสูงของรัฐบาลแห่งชาติ มีสตรี 48 คนในจำนวนผู้แทนราษฎร 500 คน และมีวุฒิสมาชิกสตรีจำนวน 20 คนในจำนวน 200 คน ในปี พุทธศักราช 2540 มีสตรี 22 คน ที่ได้รับเลือกตั้งจากจำนวนสมาชิกของสภาผู้แทน 393 คน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของสตรีที่เป็นผู้แทนราษฎรที่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามจำนวนสตรีที่ได้รับเลือกตั้งนั้นเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

เอกสารงานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับในประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ นั้นพบว่าสตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1960s เป็นต้นมานั้นสตรีมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นหลักและมีผลกระทบต่อคลื่นลูกที่สองของสตรีนิยม กล่าวคือมีการเขียนหนังสือเกี่ยวกับสตรีกับการเมืองก่อให้เกิดผลกระทบต่อลัทธิทุนนิยม ลัทธิสังคมนิยม และประเทศในโลกที่สาม สตรีกับการเมือง การเคลื่อนไหวของสตรีนิยมส่งผลกระทบต่อนโยบายในช่วงทศวรรษ 1970s และ 1980s

ในปี ค.ศ. 2005 สตรีในประเทศอังกฤษได้รับการเลือกเข้ามาสู่สภาสมาชิกถึงร้อยละ 20 กล่าวคือมีสตรีได้รับการเลือกตั้งเป็นจำนวน 128 คนจากจำนวนที่นั่งทั้งหมด 645 ที่นั่ง สำหรับในสภาสูงมีสตรีเป็นสมาชิกอยู่จำนวน 131 คน ในจำนวนสมาชิกทั้งหมด 693 คน คิดเป็นร้อยละ 19 นอกจากนี้ในคณะรัฐบาลพบว่ามีสตรีเพียง 6 คนในจำนวนรัฐมนตรี 23 คน คิดเป็นร้อยละ 26 โดยประมาณ ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าก่อนหน้านี้ที่มีสตรีถึง 7 คน (<http://www.qub.ac.uk/cawp/UKhtmls/MPs2005.htm>, 1 Jan 2006)

ในประเทศสวีเดนมีจำนวนสตรีที่เพิ่มขึ้นในสภาในปัจจุบันถึงร้อยละ 45 และมีสตรีในคณะรัฐมนตรีร้อยละ 50 ในสามทศวรรษที่ผ่านมาเริ่มต้นตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980s ดังนั้นเพื่อความเข้าใจกระบวนการที่เป็นพลวัตของการเพิ่มตัวแทนสตรีทั้งจากระบบการแต่งตั้งและเลือกตั้งโดยการเน้นที่ กลยุทธ์ทางอ้อม และนอกนี้ก็มีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง 2 ประการของกระบวนการคือ การกำหนดคำจำกัดความใหม่เกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งเป็นการ

เปลี่ยนแปลงประเด็นสตรี เนื่องมาจากการเป็นชนส่วนน้อยมาสู่ประเด็นชนส่วนใหญ่ ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงนี้จะปรับรูปแบบสำหรับตัวแทน ที่มีการรวมเรื่องแนวโน้มที่มีสตรีมากขึ้นเข้าสู่นโยบายระดับประเทศ ประการที่สองคือเกิดปรากฏการณ์ตรงกันข้ามที่มีจำนวนสตรีที่เพิ่มมากขึ้นในพรรคการเมืองต่าง ๆ (Sainsbury D., 2004)

ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นสตรีมีสิทธิในการลงคะแนนเลือกตั้งตั้งแต่ปี ค.ศ.1920 แต่บทบาททางการเมืองน้อยมาก จนกระทั่งในปี ค.ศ.1984 พรรคการเมืองหลักได้เลือกสตรีนามว่า เจอร์ลีน เฟร์ราโร (Geraldine Ferraro) ลงสมัครแข่งขันเป็นรองประธานาธิบดี ในปี ค.ศ.2005 มีสตรี 81 คนที่อยู่ในสภาคองเกรสคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.1 ในจำนวน 535 ที่นั่ง และสตรี 14 คน ที่อยู่ในสภาสูงในจำนวน 100 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.0 และ สตรี 66คน อยู่ในสภา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.4 ของจำนวน 435 ที่นั่ง ในขณะที่สัดส่วนของสตรีที่เป็นผู้ปกครองในระดับในรัฐร้อยละ 22.6 มีสตรี 1,668 คนในจำนวนทั้งหมด 7,382 คน (<http://www.rci.rutgers.edu/~cawp/Facts/Officeholders/cawpfs.html>, 1 Jan 2006)

สำหรับในประเทศญี่ปุ่นนั้นไม่มีอุปสรรคทางด้านกฎหมายที่จะห้ามการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในภาครัฐบาลและทางการเมือง แต่ปรากฏว่าสตรีญี่ปุ่นไม่ได้แสดงบทบาทอย่างเต็มที่ในทั้งสองภาคดังกล่าวข้างต้น ภายใต้ความรุนแรงของการกดขี่ทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้สตรีเผชิญหน้ากับความยากลำบากอันเนื่องมาจากสภาพความเป็นอยู่ที่ขัดสนและภาวะการดำรงชีพที่ยากลำบาก ดังเช่นการที่สังคมขาดความปลอดภัย รวมถึงระบบการแพทย์และระบบบำนาญ ซึ่งสิ่งเหล่านี้กลายเป็นวิกฤตทางการเมืองที่เพิ่มมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของความตระหนักทางการเมืองทำให้สตรีมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองมากขึ้น ดังเช่น การเลือกตั้งของท้องถิ่นในเดือนเมษายน ปี ค.ศ.1999 สตรีมีอัตราส่วนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าบุรุษ ซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากในผลลัพธ์ของการเลือกตั้ง แม้ว่าในความเป็นจริงจะปรากฏว่ามีจำนวนสตรีเพิ่มขึ้นในภาคสำนักงานของสาธารณะในอัตราส่วนเพิ่มขึ้นน้อยมากก็ตาม ในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

ในปัจจุบัน จำนวนสตรีที่สมัครลงรับการเลือกตั้งและจากรายงานการเลือกตั้งพบว่าสูงขึ้นตลอดเวลา จากจำนวน 240,000 คน ที่ผู้เข้าสมัครที่ได้รับการเลือกตั้งจากทั่วประเทศ ดังเช่นในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2000 มีสตรีที่ได้รับการเลือกตั้ง 36 ที่นั่งจากจำนวนสมาชิกของสภาล่าง ไตเอ็ตจำนวน 480 ที่นั่งคิดเป็นร้อยละ 7.5 และ 43 ที่นั่งจากจำนวน 252 ในสภาสูง คิดเป็นร้อยละ 17.1 ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุดตั้งแต่ปี ค.ศ. 1946 เป็นต้นมา มีสตรีในคณะรัฐมนตรี จำนวน 2 คนในจำนวน 19 คน (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

ประเทศสิงคโปร์มีสตรี 4 คนที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาจากจำนวนที่นั่งในรัฐสภาที่มีอยู่ 83 ที่นั่ง และระดับสมาชิกผู้ทรงเกียรติเพียง 2 คนในจำนวน 9 คน และไม่มีในระดับผู้บริหารประเทศคือระดับรัฐมนตรีแม้แต่คนเดียว อันเป็นผลเนื่องมาจากแนวคิดชายเป็นใหญ่นั้นเองที่สืบทอดมาจากความเป็นบรรพบุรุษของชาวจีนคือภาพของระบบปิตาธิปไตย (Patriarchal System) ที่มีอิทธิพลมาเป็นผู้รับสิทธิพิเศษ ซึ่งอาจจะเป็นความต้องการของบุรุษผู้ซึ่งได้รับการกำหนดให้เป็นผู้นำอยู่แล้ว ในระบบดังกล่าวสตรีจะไม่มีสิทธิพิเศษแต่อย่างใด ระบบนี้ยังสร้างความคิดตันให้ชายต้องมีความสามารถ และจำกัดศักยภาพของหญิง (จากการสมาคมสตรีเพื่อการปฏิบัติการ และการวิจัย-Association of Women for Action and Research) (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

ประเทศจีน แม้ว่ารัฐบาลจะไม่ได้จำกัดสิทธิสตรี หรือชนกลุ่มน้อย ในกระบวนการทางการเมือง แต่อย่างไรก็ตาม สตรีก็ยังมีบทบาทน้อยในรัฐบาลและทางการเมือง สตรีมีอิสระที่จะลงคะแนนเลือกตั้งในคณะกรรมการหมู่บ้าน แต่สัดส่วนของผู้ได้รับเลือกตั้งยังมีจำนวนน้อยอยู่ สตรีมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 21.83 ที่อยู่ในสภาประชาชนแห่งชาติ ในการเลือกตั้งคณะกรรมการกลางครั้งที่ 15 มีสตรี 22 คนในจำนวน 193 คนที่ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการ คิดเป็นร้อยละ 11.40 ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากจำนวนก่อนหน้านี้ แต่อย่างไรก็ตามสตรียังมีตำแหน่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพรรคและมีสตรี 2 คนที่มีตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี จำนวน 29 คน แม้ว่ารัฐบาลได้มีการวางวัตถุประสงค์ของความเท่าเทียมทางเพศมาตั้งแต่ปี 1949 โดยรัฐธรรมนูญ กล่าวว่าสตรีมีสิทธิเสมอภาคกับบุรุษในทุกช่วงเวลาของชีวิต ต่อมาในปี 1992 มีกฎหมายปกป้องสิทธิ และผลประโยชน์ของสตรี เกี่ยวกับความเท่าเทียมในทรัพย์สิน มรดก และการเข้าถึงการศึกษา ซึ่งทำให้สภาพเศรษฐกิจ และการเมืองของสตรีดีขึ้น สตรีจีนชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลมีความพยายามที่จะทำให้เกิดความเท่าเทียมทางเพศนั้นเป็นประเด็นรองมาจากการมุ่งเน้นไปที่การปฏิรูปเศรษฐกิจ และความมั่นคงหรือเสถียรภาพทางการเมืองมากกว่า ความกดดันทางสังคม และครอบครัว นั้นมีมากขึ้นสำหรับสตรีในบทบาทดั้งเดิมของการเป็นภรรยาและแม่ เมื่อไม่นานมานี้มีการศึกษาวิจัยว่า การแสดงออกของสตรีในทางสื่อ พบว่าภาพลักษณ์ในคุณค่าของสตรีเพิ่มขึ้น โดยเชื่อมโยงถึงความสามารถในการดึงดูดใจสามีที่ดี และการเป็นแม่ที่ดี (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในประเทศอินเดีย ในภาครัฐบาลและทางการเมือง สตรียังคงมีการเป็นตัวแทนในอัตราที่ต่ำไม่แตกต่างจากประเทศอื่น ๆ ในโลก แม้ว่าจะไม่มีกฎหมายที่เป็นอุปสรรคที่อยูเบื้องหลังการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองของสตรี ในปี 1998

ซึ่งเป็นรายงานชื่อ "เวลาของอินเดีย" ที่พบว่า ความรับผิดชอบขององค์การท้องถิ่น จะขาดกองทุน และการเพิ่มขึ้นของอาชญากรรมทางการเมือง และการคุกคามที่มีลักษณะของฆาตกรรม ทำให้สตรีมีความยากลำบากเพิ่มมากขึ้นที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ยิ่งไปกว่านั้น นักการเมืองสตรีได้ชี้ให้เห็นว่าแม้แต่ในพรรคการเมืองเอง สตรีมีโอกาสน้อยมากที่จะเป็นผู้นำของพรรคการเมือง ในความจริงสตรีที่ลงสมัครรับเลือกตั้งจะตกอยู่ในสภาพที่พรรคการเมืองไม่สนับสนุนเป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งอันเนื่องมา จากเห็นว่าเป็นการสูญเสียและเสียสิทธิในการลงรับเลือกตั้งของสมาชิกพรรคที่เป็นบุรุษ (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

ทั้ง ๆ ที่มีความยากลำบากอยู่ แต่สตรีได้เข้าสู่ถนนทางการเมือง ในสภาพชีวิต สถานะภาพเป็นส่วนใหญ่ ที่เรียกว่า ความเท่าเทียมชาย หรือ การเชื่อมความสัมพันธ์ สมมุติฐานในที่นี้คือสตรีสามารถเข้าถึงชีวิตการเมืองต้องได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้ที่เป็นสามี ในปี ค.ศ. 1998 พบว่ามีการศึกษาในสตรี 15 คน มีหนึ่งในสามของสตรีที่เป็นสมาชิกสภาการเมือง ตัวอย่างเช่น จะมีครอบครัวสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง อย่างไรก็ตามก็ตัวชี้ว่าความเท่าเทียมบุรุษ เป็นความไม่เพียงพอทางกรอบแนวคิด ประการที่หนึ่งคือในโลกสาธารณะ เช่น สถาบันรัฐ สิ่งพิมพ์ และวาทกรรมทางการเมือง ได้มีการตอรอง ถ้าครอบครัวตัดสินใจ ที่จะผลักดันสตรีให้ประสบความสำเร็จในวิถีการเมือง เพราะนี่ไม่ใช่ประเด็นส่วนตัว แต่เป็นประเด็นสาธารณะ ประการที่สองในหลายกรณีที่มีสามีไม่สนับสนุน ผู้รับสมัครที่เป็นสตรีโดยสิ้นเชิง สิ่งนี้เป็นความกดดันต่อผู้บริหารของพรรคการเมือง ที่เป็นประเด็นที่ต้องบังคับในหลาย ๆ กรณี พรรคการเมืองส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของกลุ่มที่มีบทบาทน้อย ซึ่งอาจมีส่วนในการกระตุ้นสตรีซึ่งรวมอยู่ในกลุ่มดังกล่าว ล่าสุดในปี ค.ศ. 2002 มีสตรี 70 คน ในจำนวน 783 ที่นั่งของสภา มีสตรี 6 คน ในคณะรัฐมนตรี มีสัดส่วนของสตรีจำนวนมากที่มีส่วนร่วม ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศ (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

สำหรับยี่สิบปีที่ผ่านมาสถานะภาพของสตรีในประเทศเกาหลีใต้ ในมิติของกฎหมายและการเมืองนั้นมีความก้าวหน้ามากจนสหประชาชาติพิจารณาว่าประเทศเกาหลีใต้เป็นต้นแบบของการพัฒนาสตรี ตัวอย่างเช่น การออกกฎหมายป้องกันความรุนแรงภายในครอบครัว และกฎหมายการห้าม และผ่อนปรนการแบ่งแยกทางเพศ นั้นถูกคาดหวังว่าจะปรับปรุงสถานะภาพของสตรีจากความไม่ยุติธรรม อย่างไรก็ตามก็ดียังมีช่องว่างขนาดใหญ่ระหว่างกฎหมายกับความเป็นจริง การมีส่วนร่วมของสตรีในทางการเมืองในประเทศเกาหลีใต้ นั้นยังคงความเป็นประเทศด้อยพัฒนายู่แน่นอน (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

ในระดับชาติ มีสตรีเพียง 16 คนที่นั่งอยู่ในฐานสมาชิกสภาแห่งชาติจากจำนวนสมาชิกทั้งหมด 273 ที่นั่ง และมีสตรีเพียง 56 คนที่ได้รับเลือกตั้ง จากจำนวนที่นั่งที่มีอยู่ถึง 349 ที่นั่ง มีสตรีเพียงคนเดียวที่อยู่ในคณะรัฐมนตรี คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อม การที่สตรีเกาหลีใต้ยังมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ เนื่องจากลักษณะธรรมชาติของชนบทรอบนิยมของสังคม ซึ่งยังมีส่วนต่อเนื่องถึงเรื่องการเมือง นั่นก็ถือว่าเป็นขอบเขตของชาย จากพรรคการเมืองส่วนใหญ่ยังไม่มี การสนับสนุนผู้รับการเลือกตั้งสตรี แม้ว่าพรรคจะมีความพยายามที่จะคัดสรรสตรีให้ลงเลือกตั้งมากขึ้น ในขณะที่ระบบการเลือกตั้งทำงานในลักษณะที่ขัดขวางสตรี ยิ่งไปกว่านั้นกฎหมายที่จะเพิ่มความช่วยเหลือ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี นั้นยังไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอ ในการที่จะเน้นความต้องการของสตรี สถาบันทางการเมืองของสตรีเกาหลีใต้สตรีเองไม่ได้มีความแตกต่างในทางการเมือง รวมทั้งไม่มีประสบการณ์ในการมีจิตสำนึกทางการเมืองอีกด้วย ดังนั้นเพื่อเอาชนะอุปสรรคเหล่านี้และเพื่อยกสถานะและบทบาททางการเมืองของสตรีในภาคการเมือง สถาบันทางการเมืองของสตรีเกาหลีใต้ เชื่อว่าเงื่อนไขที่ต้องส่งเสริมคือ ประการที่หนึ่งเกี่ยวกับวัฒนธรรมความเสมอภาคอย่างแท้จริง ต้องมีการปลูกฝัง ประการที่สอง ระบบการเลือกตั้งจะต้องมีการปฏิรูปเพื่อการนำเสนอเสียง และความมุ่งมั่นของสตรี ประการที่สาม พรรคการเมืองต้องยอมรับ มาตรการที่สนับสนุนการปฏิบัติการในเรื่องของจัดสรร และส่งเสริมสตรีที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ประการที่สี่ จัดสรรและขยายโครงการการศึกษาและการฝึกอบรมทางการเมืองให้สตรีเพิ่มมากขึ้น ประการที่ห้า องค์กรสตรีต้องมีความต่อเนื่องที่จะสมานพลัง ในการส่งเสริมสตรีในทางการเมือง และมีบริการสาธารณะ และสำหรับเกาหลีเหนือ นั้นไม่มีข้อมูลเลย เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสตรี (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

ประเทศฟิลิปปินส์ ไม่มีการจำกัดสตรี และชนกลุ่มน้อยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในแง่ของกฎหมาย หรือในทางปฏิบัติ ทั้ง ๆ ที่สตรีฟิลิปปินส์มีความกระตือรือร้นในทางการเมืองอย่างมากในการสร้างชาติ รวมทั้งมีองค์กรอื่น เช่น องค์กรประชาสังคม และการเคลื่อนไหวทางสังคมอื่น ๆ มีสตรีที่ได้รับเลือกตั้ง 22 คนเป็นสมาชิกสภาสูง หรือที่เรียกว่าสมาชิกวุฒิสภา และสตรีอีก 33 คน ที่ได้รับเลือกเป็นสภาผู้แทนราษฎรในจำนวนที่นั่ง 204 ที่นั่ง และสตรี 3 คนที่เป็นคณะกรรมการศาลฎีกาจำนวน 15 คน สำหรับรัฐบาลท้องถิ่น มีสตรีจำนวน 14 คนที่ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารระดับสูงของจังหวัด ขณะที่ สตรี 132 คนจากจำนวนสมาชิกเทศบาล และเมือง 1,635 ที่นั่งที่ได้รับตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของเทศบาล หรือ เมือง (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

ในประเทศอินโดนีเซียแม้ว่าไม่มีข้อจำกัดด้านกฎหมายเกี่ยวกับบทบาทของสตรีทางการเมือง มีสตรี 40 คนเท่านั้นที่ได้รับเลือกตั้งในจำนวน สมาชิก 500 คน จากการสำรวจพบว่ามีจำนวนหนึ่งในสามของสตรีที่เป็นข้าราชการพลเรือน มีจำนวนของสตรีที่น้อยกว่าร้อยละ 6 ที่มีตำแหน่งเป็นผู้มีอำนาจ อย่างไรก็ตามในวันที่ 23 กรกฎาคม ค.ศ. 2001 มีคณะกรรมการระดับชาติในส่วนที่เกี่ยวกับมุสลิมที่มีสตรีเป็นประธานคนแรก คือนางเมกาวาตี ซูการ์โนปุตรีซึ่งเกิดขึ้นจากสภามุสลิมแห่งชาติได้ขับไล่ประธานก่อนหน้านี้คือนายอับดุลรามัน วาฮิดเนื่องมาจากข้อหาทุจริต นักเคลื่อนไหวสตรีจำนวนมากมีการปฏิบัติ เมื่อกลางเดือนตุลาคม ค.ศ. 1999 สมาชิกสตรีได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสตรีเกี่ยวกับการกำจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

แนวทงนโยบายของรัฐนั้นได้ประกาศอย่างชัดเจนว่าสตรีมีสิทธิ หน้าที่ และโอกาสเช่นเดียวกับบุรุษ อย่างไรก็ตามแนวทางดังกล่าวได้ประกาศมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 20 ปี นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของสตรีในกระบวนการพัฒนาที่ต้องไม่ขัดขวางบทบาทการปรับปรุงครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งการให้การศึกษาแก่เยาวชนในรุ่นหลัง แต่กฎหมายสมรสกลับได้กำหนดว่าชายเป็นผู้นำของครอบครัว (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

สำหรับการเมืองในประเทศมาเลเซีย สตรีไม่ได้ถูกจำกัดทางกฎหมายในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรัฐบาลเสนอแผนปฏิบัติสำหรับความก้าวหน้าสตรี มีการเน้นความไม่เท่าเทียมกัน ในตอนสิ้นปี สตรี 3 คนในจำนวนคณะรัฐบาลมนตรี และมีสตรี 20 ในจำนวนที่นั่ง 193 ที่นั่งที่มีอยู่ในสภาล่าง และสตรี 19 คนจากจำนวนที่นั่ง 63 ที่นั่งของสภาสูง ในปี ค.ศ. 2001 นายกรัฐมนตรีจัดตั้ง กระทรวงงานสตรีและการพัฒนาครอบครัว และได้กำหนดนักการเมืองหญิงที่โดดเด่นโดยเป็นรัฐมนตรีหญิงคนแรก ในปี ค.ศ. 1998 รัฐมนตรีการพัฒนาสังคมแห่งชาติ ที่กล่าวว่าประเทศจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของการที่จะให้สตรีเป็นตัวแทนในคณะรัฐบาลภายในปี ค.ศ. 2005 (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

นอกจากนี้มีสตรีจำนวน 3 คนที่อยู่ในคณะรัฐมนตรี 36 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยแล้วมีสตรีในคณะรัฐบาลประมาณร้อยละ 5 แม้ว่ามากกว่ากึ่งหนึ่งของลูกจ้างของการบริการทางพลเรือนเป็นสตรี แต่ก็มีจำนวนน้อยที่ก้าวสู่ในระดับสูง (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

ประเทศนิวซีแลนด์มีสัดส่วนสตรีที่อยู่ในรัฐสภาร้อยละ 30 ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีสัดส่วนสตรีที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับสตรีในประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่มีการปูพื้นทางการเมืองที่ดีเพราะเป็นชาติแรกของโลกที่ให้สตรีมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1893 และมีการปูพื้นฐานทางการศึกษาที่ดี กล่าวคืออีก 15 ปีต่อมาเป็นประเทศแรก ในจักรวรรดิอังกฤษที่ได้มีการประสิทธิ์ประสาทสนธิสัญญาตรีให้แกสตรีเป็นครั้งแรก (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

สำหรับประเทศไทยในระดับองค์กรท้องถิ่น มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากหลังปี พ.ศ. 2525 เมื่อพระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่นได้อนุญาตให้สตรีสามารถเป็นผู้ใหญ่บ้าน และ กำนัน แม้ว่าในปี พ.ศ. 2539 สัดส่วนของสตรีที่เป็นผู้ใหญ่บ้านจะมีเพียง ร้อยละ 1.6 แต่เพิ่มจาก อดีตในปี พ.ศ. 2529 ที่มีเพียงร้อยละ 0.7 นอกจากนี้จำนวนร้อยละ 98.4 ของชายที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน ที่มีการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2535 จะมีอายุการทำงานจนถึง 60 ปี ดังนั้นความเท่าเทียมทางเพศจึง ก้าวหน้าอย่างช้ามาก (online, womeninpolitics.org, access 1 Jan 2006)

สตรีมีส่วนร่วมในสภาท้องถิ่นนั้นยังมีน้อย การเป็นตัวแทนสาธารณะนั้นยังมีการรับรู้ ว่าชายต้องเป็นผู้นำ และเนื่องมาจากการประชุมมักมีการจัดนอกหมู่บ้านและส่วนใหญ่เป็นเวลา กลางคืนทำให้เกิดความลำบากต่อสตรีในการที่จะเข้าร่วม นอกจากนี้การตัดสินใจเกี่ยวกับ เศรษฐกิจที่สำคัญที่ตัดสินใจโดยสภาท้องถิ่น เช่นการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน สำหรับการเข้าร่วม โครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีการเกษตรแบบใหม่ สตรีที่สนใจจะเข้าร่วมจะได้รับผลกระทบ จากการที่จัดการประชุมในตอนกลางคืนเพราะความไม่สะดวกสบาย เพราะต้องภาระใน ครอบครัวเกี่ยวกับการจัดเตรียมอาหารสำหรับสมาชิกในครอบครัวและความเกรงกลัวอันตรายที่ จะเกิดขึ้นในตอนกลางคืน (online, women inpolitics.org, access 1 Jan 2006)

กล่าวโดยสรุปไม่ว่าจะเป็นสตรีที่อยู่ภูมิภาคใดของโลกก็ยังพบว่ามีส่วนที่มีส่วนร่วม ทางการเมืองทั้งในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่นที่มีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวน ประชากรที่มีอยู่ถึงกึ่งหนึ่งทั่วโลก จะมีปรากฏในบางประเทศเท่านั้นที่มีสัดส่วนของสตรีในจำนวน สูง แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีประเทศใดที่มีถึงร้อยละ 50 จะมีเพียงประเทศเดียวคือประเทศสวีเดนที่มี สตรีที่มีสัดส่วนถึงร้อยละ 45 โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีในประเทศเอเชียจะมีสัดส่วนสตรีที่มีส่วนร่วม ทางการเมืองต่ำมาก แม้แต่ประเทศที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจอย่างมาก เช่น ประเทศญี่ปุ่น ไต้หวัน และสิงคโปร์

จากการทบทวนแนวคิด และทฤษฎี ต่าง ๆ เกี่ยวกับบรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสรุป เป็นกรอบแนวคิดดังนี้

กรอบแนวคิด

แผนภูมิที่ 2.2

กระบวนการปฏิบัติการวิจัย

